

Procesul doctorului Carol Davila la Universitatea din Iași (1871-1872)

Renata-Gabriela APETROAIE*

Introducere

Personalitate complexă a medicinei militare și a vieții sociale, doctorul român de origine franceză Carol Davila¹ a rămas în mentalul colectiv drept ctitorul sistemului sanitar modern din spațiul românesc, întemeietorul învățământului medical din Principatele Române și fondatorul azilului de orfane „Elena Doamna” de la Cotroceni. Eforturile sale, inclusiv financiare, pentru a forma un personal medical specializat, demonstrează abnegația cu care cunoscutul medic s-a pus în slujba țării sale de adopție. Totodată, diplomația, menținerea unei relații cordiale și de strânsă colaborare cu domnitorii Barbu Știrbei, Alexandru Ioan Cuza, iar mai apoi cu principele Carol I, au constituit calități esențiale în atingerea obiectivelor propuse.

Născut la Parma², în nordul Italiei, la 8 aprilie 1828³, Carlos Antonio Francisco Davila și-a petrecut copilăria și primii ani de școlarizare în mediul

---

* Doctorandă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; renata_gabriela89@yahoo.com.

¹ *Raportul asupra proiectului de lege privind naturalizarea – încetățenirea – excepțională a domnului doctor Carol Davila*, din 4 iunie 1864, aprobat și promulgat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, constituie primul pas care s-a făcut pentru acordarea cetățeniei române medicului Carol Davila (I. Weinberg, *Dr. Carol Davila*, București, Editura Tineretului, 1961, p. 64, 67). Naturalizarea a fost obținută în 1866, cu unanimitatea voturilor Parlamentului (G. Z. Petrescu, *Viața și opera lui Carol Davila 1828-1884 (cu ocazia centenarului nașterii sale)*, București, Cultura Națională, 1929, p. 20). Potrivit altor surse, Davila a primit cetățenia statului român în 1868 (G. Barbu, *Viața și opera doctorului Carol Davila*, București, Societatea pentru răspândirea științei și culturii, 1957, p. 39).

² Pe diplomele de studii existau unele neconcordanțe privind locul nașterii lui Carol Davila: diploma de bacalaureat în Litere (1847), eliberată la Angers, nu consemna cu precizie localitatea natală a viitorului general (*lângă Parma*), însă diploma de bacalaureat în Științe fizice (1850), obținută la Rennes, atesta orașul Parma ca cel în care s-a născut renumitul medic (Gh. Brătescu, *Tinerețea lui Carol Davila*, București, Editura Albatros, 1979, p. 9).

³ De-a lungul timpului s-au perpetuat informații contradictorii și cu privire la anul nașterii ilustrului doctor; 8 aprilie 1828 reprezintă data trecută în diplomele de bacalaureat amintite anterior și în matricolele Facultății de Medicină din Paris. Anul 1826 figurează în registrul matricol al armatei române, în timp ce anul 1832 apare pe fotocopiile diplomelor de bacalaureat,

german⁴. Studiile secundare le-a făcut la Limoges, ca mai apoi, între 1843 și 1845, să urmeze un stagiu într-o farmacie din Nantes, sub îndrumarea profesorului dr. Ange Guépin⁵. La Angers a studiat la Școala de Medicină și Farmacie, „începând prin a fi elev la farmacie, apoi student la medicină”⁶. Prin concurs a fost numit *intern* al Spitalului Hôtel Dieu din Angers, apoi preparator de chimie, prosector⁷ de anatomie, șef de clinică chirurgicală⁸ și, în final, *laureat* al Școlii de Medicină și al Administrației Spitalelor din Angers⁹. *Primăvara popoarelor* l-a găsit tot în Franța, unde, ca medic auxiliar, s-a implicat activ în combaterea epidemiei de holeră și în tratarea bolnavilor, reușind să pregătească, cu multă perspicacitate și ca urmare a pasiunii sale pentru chimie, un remediu numit „Picăturile lui Davila”¹⁰. Rețeta de tinctură de opiu a fost lansată și pe piața farmaceutică românească, devenind foarte populară în rândul românilor¹¹. La sfârșitul anului 1852, tânărul și-a susținut teza de doctorat la Facultatea de Medicină din capitala Iluminismului, cu o lucrare ce aborda combaterea sifilisului (*De la prophylaxie de la syphilis*), larg răspândit la acea vreme¹². Tema

---

depose la Biblioteca Academiei Române de Elena Perticari Davila, fiica lui Carol Davila (*ibidem*, p. 9-10).

⁴ Potrivit chimistului Constantin I. Istrati, „după o ședere de șase ani la Parma, unde se născuse la 1828, el [Davila] fu dus la Hamburg, unde șezu până aproape la zece ani, în care timp copilul învătă în mod perfect limba germană” (C. I. Istrati, *Davila: Conferința făcută la 11 noiembrie 1885*, București, Tipo-litografia Dor. P. Cucu, 1885, p. 10). Medicul și botanistul Dimitrie Grecescu plasa însă copilăria lui Davila la Frankfurt: „[...] fu încă de copil instalat în Germania, la Francfortul-de-la-Mein, unde și-a făcut învățătura și prima educație a copilăriei” (D. Grecescu, *Schițare din viața și activitatea generalului doctor Carol Davila*, București, Tipografia „Clementa”, 1903, p. 5). Aceeași versiune întâlnim și la doctorul G. Z. Petrescu: „[...] a fost trimis de mamă-sa la rude ale ei din Francfort pe Main, cari au avut însărcinarea de a-l crește, mai mult în taină, până la vârsta adolescenței”. Se încerca astfel susținerea ipotezei potrivit căreia Carol Davila ar fi fost fiul contesei d’Agoult și al pianistului Franz Liszt, având în vedere că rudele materne, la care se face referire, erau membrii familiei de bancheri Bethmann din Frankfurt (G. Z. Petrescu, *op. cit.*, p. 3). O variantă de compromis au propus medicul general de divizie dr. M. Șt. Butoianu și medicul colonel dr. I. Bălănescu: „Se știe precis că prima copilărie și-a petrecut-o parte în Francfort pe Main și parte la Hamburg, unde a învățat la perfecție limba germană, având de îndrumător pe marele scriitor Moritz Harmann” (M. Șt. Butoianu, I. Bălănescu, *Carol Davila (1828-1884). Viața și faptele sale*, București, Tipografia ziarului „Universul”, 1930, p. 9).

⁵ M. Șt. Butoianu, I. Bălănescu, *op. cit.*, p. 9.

⁶ D. Grecescu, *op. cit.*, p. 5; Gh. Brătescu susținea că „la 1 noiembrie 1847 François-Charles-Antoine Davila se înscrie la Școala de medicină din Angers. [...] Încă înainte de 1 noiembrie 1847, Davila frecventase în această școală, ca farmacist practicant, unele cursuri destinate atât mediciniștilor, cât și elevilor farmaciști. [...] În toamna aceluiași an, Carol Davila a optat definitiv pentru studiile medicale” (Gh. Brătescu, *op. cit.*, p. 53).

⁷ Persoană specializată în efectuarea disecțiilor și a autopsiilor.

⁸ M. Șt. Butoianu, I. Bălănescu, *op. cit.*, p. 9.

⁹ D. Grecescu, *op. cit.*, p. 6; G. Z. Petrescu, *op. cit.*, p. 3.

¹⁰ M. Șt. Butoianu, I. Bălănescu, *op. cit.*, p. 10.

¹¹ Andrei Oișteanu, *Narcotice în cultura română. Istorie, religie și literatură*, ediția a IV-a, revăzută, adăugită și ilustrată, Iași, Editura Polirom, 2019, p. 186.

¹² M. Șt. Butoianu, I. Bălănescu, *op. cit.*, p. 10.

tezei de doctorat a stârnit controverse având în vedere că profilaxia bolilor venerice era percepută ca o acțiune imorală, „întrucât părea menită să confere securitate celor care se dedau *desfrâului*”¹³.

În 1853, tânărul doctor a renunțat la planurile sale de a rămâne în Franța. La solicitarea prințului Barbu Știrbei, guvernul francez l-a recomandat pe Carol Davila să administreze serviciul medical militar din Țara Românească, propunerea fiind acceptată de acesta¹⁴. Astfel, medicul de origine franceză a ajuns la București unde, încă de la început, inițiativele și eforturile sale au contribuit în mod esențial la întemeierea învățământului medical din Principatele Române, la formarea unui personal specializat și la crearea unui sistem sanitar modern. Pentru realizările din domeniul în care a activat, societatea l-a perceput ca un om, am putea spune, providențial.

Davila a preluat conducerea Spitalului militar de la Mănăstirea Mihai Vodă în aprilie 1853, însă obiectivele sale se prefigurau mult mai ambițioase. La sfârșitul anului 1854 își manifesta intenția de a pune bazele unui muzeu de anatomie și chirurgie, din venituri proprii, exponatele necesare comandându-se din străinătate¹⁵. Pasul următor a fost contopirea celor două *școli de mică chirurgie* (1855) care funcționau la acea vreme în capitală, cea de la Mihai Vodă cu cea de la Spitalul Filantropia, cu scopul creării unui așezământ „care să asigure pregătirea nu numai a felcerilor și a subchirurgilor, dar a unor cadre medicale capabile să acționeze independent atât în cadrul serviciului sanitar militar, cât și al administrației sanitare civile”¹⁶. În 1856, Davila a obținut, prin decret domnesc, înființarea primei *Școli de chirurgie*¹⁷, specializată în formarea medicilor militari români, existând „trebuieța [...] de a se forma un personal medical, cu totul din români, mai înaintat în știință, care să poată îndeplini nevoile armatei și ale spitalelor din țeară prin crearea de chirurși de spitale”¹⁸. Introducerea în programa noii instituții de învățământ medical a cursului teoretic de medicină veterinară i-a revenit tot lui Davila, însă abia în 1862 Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice a hotărât fondarea școlii veterinare¹⁹. În august 1857, *Școala de chirurgie* a fost reorganizată, devenind *Școala Națională de Medicină și Farmacie*²⁰, cu

¹³ Gh. Brătescu, *op. cit.*, p. 115.

¹⁴ D. Grecescu, *op. cit.*, p. 8.

¹⁵ Gh. Brătescu, *op. cit.*, p. 183.

¹⁶ *Ibidem*, p. 199.

¹⁷ *Ibidem*, p. 35-36. Prin decretul domnesc cu nr. 453 din 6 martie 1856, pe de o parte, se desființa școala de felceri civili (școala de mică chirurgie), iar pe de altă parte, se aproba organizarea *Școlii de chirurgie* de la Mihai Vodă (*Școala lui Davila*). Vezi V. Gomoiu, *Din istoria medicinei și a învățământului medical în România (înainte de 1870)*, București, Tipografia „Cultura”, 1923, p. 775.

¹⁸ D. Grecescu, *op. cit.*, p. 12.

¹⁹ M. St. Butoianu, I. Bălănescu, *op. cit.*, p. 16.

²⁰ *Ibidem*, p. 37-42; V. Gomoiu, *op. cit.*, p. 811, 817. În toamna anului 1857, datorită stăruințelor lui Carol Davila, printr-un decret imperial emis de împăratul Napoleon al III-lea, Școala Națională de Medicină și Farmacie din București a fost asimilată școlilor secundare de medicină și farmacie din Franța (C. I. Istrati, *op. cit.*, p. 35-36). În baza acestei dispoziții, elevii

misiunea de a pregăti „ofițeri de sănătate și farmacie pentru serviciul armatei, al spitalelor și al districtelor, precum și veterinari”²¹.

Interesul pentru dezvoltarea învățământului medical s-a manifestat și în capitala Moldovei, Mihail Kogălniceanu realizând demersurile necesare, atât în 1860, cât și în 1864²², pentru ca Iașul să aibă o facultate de medicină²³. Totodată, *statutele* Universității prevedeau la articolul II organizarea primei instituții de învățământ superior din țară, formată din patru facultăți, printre care și cea Medicală, fondată abia în 1879. Unele surse au semnalat implicarea negativă a doctorului Davila, din motive, fără îndoială, plauzibile²⁴. În ședința Senatului din 1 februarie 1877, Mihail Kogălniceanu afirma că, la 26 octombrie 1860, în ziua deschiderii Universității, doctorul Davila „alergase la Iași spre a stăruii către domnul Cuza să nu subscrie actul de fundațiune”²⁵, considerând că o asemenea

---

români puteau continua cursurile și susține doctoratul în facultățile cu profil medical din Hexagon (V. Gomoiu, *op. cit.*, p. 818). Un an mai târziu, pe data de 15 august 1858, decretul emis din Torino de regele Sardiniei, Victor Emanuel, „deschise asemenea, elevul Scoalei de Medicină din București, ușile facultăților ale aceluia regat și mai târziu ale celor din toată Italia”, în vederea continuării studiilor și trecerii doctoratului (D. Grecescu, *op. cit.*, p. 15).

²¹ V. L. Bologa, *Istoria medicinei românești*, București, Editura Medicală, 1972, p. 185.

²² Preluând informațiile doctorului George Bogdan (*Istoricul Facultății de Medicină din Iași*, în *Anuarul general al Universității din Iași*, tipărit cu prilejul jubileului de 50 de ani, Iași, Tipografia Națională, 1911, p. CLXXXVIII), Victor Gomoiu afirma că: „Prin aceeași lege a instrucțiunii [din 1864], Kogălniceanu încearcă din nou înființarea facultății de medicină din Iași, spunând la Cap. IX, art. 249, că «se va forma prin reformarea și complectarea gradată a catedrelor școalelor naționale de medicină»” (V. Gomoiu, *op. cit.*, p. 1072). Informația menționată anterior conține o eroare. În realitate este vorba de articolul 253 din Legea Instrucțiunii Publice (C. Lascăr, I. Bibiri, *Colecțiunea legilor, regulamentelor, programelor și diferitelor decisiuni și dispozițiuni generale ale Ministerului Instrucțiunii Publice și Cultelor de la 1864-1901*, București, Imprimeria Statului, 1901, p. 22). Conform autorului amintit anterior, „toate acestea s-au făcut de către Kogălniceanu, contra voinței lui Davila” (V. Gomoiu, *op. cit.*, p. 1072).

²³ În ședința Camerei Deputaților, din 14 februarie 1867, Mihail Kogălniceanu insistă din nou asupra necesității fondării la Iași a unei școli superioare de medicină, similară celei din capitală: „[...] conform acelei legi [a instrucțiunii din 1864] [...] eu vă rog să dați un vot afirmativ pentru școala de medicină din Iași și iată pentru ce: [...] Avem trebuință de medici pentru sate și aceasta chiar în interesul finanelor noastre, pentru cari ne arătăm cu toții cu atâta îngrijire, căci toți știm că vindecarea populațiunii prin sate este lăsată numai providinței divine, că populațiunile noastre rurale n-au medici și că mai ales o mortalitate grozavă între copii face că populațiunea noastră crește, pe lângă a altor țări, în proporțiuni așa de puțin însemnătoare. Domnilor, a pretinde ca tinerii care se destină pentru medicină să vie la București este cu neputință, fiindcă traiul este scump, și acela care ar putea să vie la București va prefera mai bine să meargă la Viena sau la Lemberg, unde comunicațiile sunt mai lesnicioase și viața mai ieftină. Vă rog, dară, dați acea școală de medicină pe care o cere legea” (Mihail Kogălniceanu, *Opere*, vol. IV, *Oratorie II, 1864-1878*, partea I, 1864-1868, text stabilit, introducere, note și comentarii de Georgeta Penelea, București, Editura Academiei RSR, 1977, p. 249).

²⁴ Leonidas Rados, *Studenții Universității (1860-1914)*, în Gheorghe Iacob, Alexandru-Florin Platon (coord.), *Istoria Universității din Iași*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2010, p. 181.

²⁵ Mihail Kogălniceanu, *op. cit.*, partea a IV-a, 1874-1878, text stabilit, introducere, note și comentarii de Georgeta Penelea, București, Editura Academiei RSR, 1978, p. 273.

măsură periclitată existența școlii fondate la București, cu multă osteneală, din nimic.

După eșecul din toamna anului 1860, de înființare a Facultății de Medicină la Iași, Davila a intervenit pe lângă Ministerul de Război. Propunea ca școala sa de medicină să rămână singura pentru ambele Principate, luându-și angajamentul de transformare a clasei superioare de farmacie în școală și de înființare a unei școli veterinare²⁶. Tot din inițiativa directorului Davila, în anul școlar 1861-1862, elevi din toate județele Moldovei au intrat la Școala Națională de Medicină din București²⁷. Vreme de 10 ani, până în 1872, la această instituție de învățământ medical, transformată între timp în facultate (1869), au studiat 95 de tineri, cei mai mulți din districtele Iași (12), Tecuci (11), Putna (10) și Bacău (10)²⁸.

Procesul doctorului Davila – argument

Succesul de care s-au bucurat acțiunile sale și intransigența cu care trata unele probleme, bunăoară ocuparea posturilor de la Facultatea de Medicină din București²⁹ (1869), pe bază de concurs, i-au atras, cum era firesc, și ostilitatea colegilor³⁰. Scandalul din toamna anului 1871, generat de procesul intentat medicului Carol Davila de către doctorul Gheorghe Polizu (1819-1886) nu este cu totul necunoscut. Controversatul episod, soluționat în capitala Moldovei la începutul anului 1872, se regăsește evocat succint, amintit în treacăt sau omis în biografiile generalului Davila.

Documentele inedite privind procesul fondatorului învățământului medical din România nu au făcut obiectul unui studiu până în prezent, deși existența lor a fost amintită în treacăt de unii autori. De asemenea, litigiul a constituit un eveniment semnificativ și complex în epocă prin prisma germenilor conflictului, a acuzațiilor lansate și a notorietății protagoniștilor implicați. Nu în ultimul rând, centrul de greutate al conflictului mutându-se la Iași, președintele comisiei de judecată, conform legislației școlare, a fost desemnat rectorul Universității ieșene, profesorul Ștefan Micle. Controversatul proces, prin ecourile avute în societatea ieșeană, reflectă, în ultimă instanță, un episod din activitatea administrativă a acestei personalități discrete a mediului școlastic moldav.

Având în vedere cele amintite, am considerat oportun ca, prin demersul de față, să reiau un subiect lapidar investigat, cu scopul identificării disfuncționalităților Școlii Naționale de Medicină și Farmacie care, pe fondul unor animozități

---

²⁶ V. Gomoiu, *op. cit.*, p. 902; M. St. Butoianu, I. Bălănescu, *op. cit.*, p. 19.

²⁷ AN-Iași, fond Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Rectorat (în continuare, Rectorat), dosar nr. 164/1871, f. 110.

²⁸ *Ibidem*, f. 100 v.

²⁹ Discuțiile contradictorii privind numirea profesorilor Facultății de Medicină din București, cu accente personale, constituie germenii animozităților dintre cadrele didactice în etate și Carol Davila, care au culminat în toamna anului 1871 cu scandalul procesului de la Iași.

³⁰ G. Barbu, *op. cit.*, p. 41; Marin Manu Bădescu, *Călătoriile lui Carol Davila*, București, Editura Sport-Turism, 1985, p. 73.

personale, s-au transformat într-un instrument de discreditare publică și de subminare a prestigiului medicului Carol Davila. Se impune, de asemenea, și clarificarea poziției pe care distinsul doctor a avut-o privind transformarea intempestivă a școlii sale cu profil medical în facultate, având în vedere că unii autori au afirmat, fără temeii documentar, opoziția doctorului în această chestiune. Nu în ultimul rând, studiul își propune valorificarea documentelor inedite din dosarul nr. 164/1871³¹, păstrat în fondul *Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Rectorat*, de la Arhivele Naționale Iași, deoarece materialul arhivistic, redat în secțiunea *Anexe*, reflectă momentele-cheie ale evenimentului, de la debutul său și până la soluționarea cazului.

Dosarul amintit conține un număr de 175 de file, respectiv acte oficiale emise de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice (condus de generalul Christian Tell³²), de Universitatea din Iași (aflată sub rectoratul profesorului Ștefan Micle³³), telegrame (cea mai importantă îi aparține rectorului Universității din Torino, Timermans), procesul-verbal de constituire a comisiei de judecată, circulare privind convocarea acesteia, adrese, rapoarte, note, în original sau copie, declarații depuse în favoarea profesorului Carol Davila, protestul față de acuzațiile calomnioase lansate la adresa sa, statistica elevilor moldoveni înscriși la Școala de Medicină din București între 1861/1862 și 1872, statistica medicilor militari aflați în străinătate pentru finalizarea studiilor³⁴, contestarea argumentată a celor 10 puncte de acuzare, decizia finală a comisiei de judecată.

Plecând de la caracterul inedit al documentelor menționate, unele având semnătura olografă a doctorului Davila, am optat pentru publicarea unui număr de 12 acte oficiale (procese-verbale, adrese, note, declarații, în original sau copie). Selecția lor s-a făcut în funcție de valoarea istorică și relevanța pe care o au în deslușirea complexității intrigilor țesute în jurul fostului director al Școlii Naționale de Medicină și Farmacie din București. Materialul arhivistic selectat reflectă, pe de o parte, buna cunoaștere a legislației de către Carol Davila în construirea riguroasă a propriei apărări și, pe de altă parte, imparțialitatea și dreapta judecată a comisiei în pronunțarea verdictului.

Chiar dacă, în general, sursele arhivistice prezintă un nivel sporit de obiectivitate, fără a deține totuși adevărul absolut, cele privind procesul de la Iași denotă un anumit grad de subiectivitate, dacă ne raportăm la documentele care

---

³¹ „Dosarul relativ la judecarea D^{lui} Dr Davila de către comisiunea aleasă dintre profesorii acestei Universități”.

³² Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice din martie 1871 până în ianuarie 1874, în guvernul conservator condus de Lascăr Catargiu (martie 1871 – martie 1876).

³³ Profesor de fizică și chimie, rector al Universității din Iași între 1867 și 1875 (a avut două mandate consecutive: 1867-1871 și 1871-1875). Vezi *Anuarul Universității din Iași pe anul școlar 1895-1896*, Iași, Tipografia Națională, 1896, p. 15, 51.

³⁴ Din cei 46 de medici militari români, aflați în străinătate pe o perioadă de doi sau trei ani, majoritatea studiau la Paris (22) și Montpellier (16), cinci la Torino și câte unul la Strasbourg, Berlin și în Belgia, ceea ce sugerează strânsele legături ale doctorului Carol Davila cu statele vest-europene, în domeniul său de activitate (AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 107 v.).

exprimă perspectiva celui inculpat. Înainte de parcurgerea actelor din dosar, s-a impus și consultarea surselor secundare, pentru a vedea modul în care procesul generalului de origine franceză a fost perceput și redat de biografii săi. Accentul s-a pus, în primul rând, pe cauzele conflictului, desfășurarea lui fiind modest sau deloc prezentată.

Un prim omagiu adus memoriei remarcabilului general Davila i-a aparținut chimistului Constantin I. Istrati. Numit profesor de chimie medicală la Facultatea de Medicină din București, în 1885, acesta a preferat să-și inaugureze cursul consacrand prima prelegere fostului titular al catedrei, trecut în eternitate cu doar un an în urmă. Din evocarea medicului Istrati a lipsit episodul procesului de la Iași, conferința fiind focalizată pe profilul moral, realizările în domeniul medical și activitatea didactică a protagonistului prezentului studiu.

În lucrarea *Schițare din viața și activitatea generalului doctor Carol Davila*, publicată în contextul inaugurării statuii lui Carol Davila de la Facultatea de Medicină din București (1903), doctorul D. Grecescu susținea că opiniile divergente privind transformarea Școlii Naționale de Medicină și Farmacie în facultate (noiembrie 1869) și numirea profesorilor au divizat personalul medical din capitală în două tabere:

De o parte era Davila, aproape singur, ajutat de câțiva puțini doctori din foștii săi elevi ce sosiseră din străinătate; de cealaltă parte era Doctorul Polizu cu numeroși profesori ai Scoalei de medicină, bătrânii, cum li se zicea, în unire cu câțiva din tinerii doctori ce nu erau din elevii scoalei lui Davila³⁵.

Rigurosul director și fondator al Școlii Naționale de Medicină ar fi pierdut în fața medicului Polizu, „care se bucura de multă trecere pe lângă oare-care miniștri”, reușind înființarea facultății și numirea profesorilor conform dezeratelor dictate de apropiatii săi³⁶.

În perioada interbelică, centenarul nașterii renumitului medic a făcut posibilă tipărirea a două volume dedicate profesorului Carol Davila: *Viața și opera lui Carol Davila 1828-1884 (cu ocazia centenarului nașterii sale)*, semnat de doctorul G. Z. Petrescu (1929), și *Carol Davila (1828-1884). Viața și faptele sale*, autori fiind medicii M. Șt. Butoianu și I. Bălănescu (1930). Din prima publicație aflăm că:

Lupta în care, de o parte, era el [doctorul Davila] cu puțini elevi de ai săi ieșiți doctori, de alta un grup de profesori vechi, unit cu tineri ieșiți din școli străine, era aceea dintre drept și intrigă. Culmea și sfârșitul ei fu scandaloasa dare în judecată

---

³⁵ D. Grecescu, *op. cit.*, p. 24.

³⁶ *Ibidem*, p. 25. Profesorii Facultății de Medicină urmau a fi numiți dintre cadrele didactice ale Școlii Naționale de Medicină. Semne de întrebare au ridicat însă numirea doctorului Șt. Capșa, profesor de obstetrică, la catedra de Istorie naturală, și numirea doctorului M. Obedenaru, care nu predase la Școala de Medicină, ca titular la Clinica bolilor de copii, disciplină prevăzută, în mod curios, la ambii ani de studiu ai Facultății.

a „Doctorului DAVILA, Directorul Școlii Naționale de Medicină” ca falsificator de acte publice și trimiterea sa în fața Consiliului universitar din Iași³⁷.

Tratatele de istoria medicinei românești, precum cel publicat de medicul Victor Gomoiu în 1923, prin specificul lor, nu consemnează procesul de la Iași, însă s-au dovedit utile în demersul de față pentru a înțelege resorturile conflictului, pornind de la acțiunile întreprinse cu tact la începutul carierei și soldate cu rezultate remarcabile, care, fără îndoială, i-au atras lui Carol Davila ostilitatea colegilor de breaslă.

Volumul de corespondență, publicat în 1945, de Elena Peticari Davila, fiica generalului Davila, cuprinde o secțiune cu titlul „Procesul de la Iași și alte scrisori din acel an”. Deși am identificat unele lacune, precum absența datării unor epistole și identificarea greșită a raportorului comisiei de judecată (autoarea îl confundă pe juristul G. A. Urechia cu unchiul său, V. A. Urechia³⁸, eroare perpetuată și în alte lucrări dedicate lui Davila), totuși corespondența celui învinuit reflectă starea lui de spirit și informații noi, complementare surselor arhivistice, privind timpul petrecut în capitala Moldovei pe parcursul procesului.

Originile conflictului soluționat la Iași au fost concentrate de G. Barbu, autorul lucrării *Viața și opera doctorului Carol Davila* (1957), tot în jurul dezacordului privind transformarea Școlii Naționale de Medicină în facultate:

[...] guvernul luase hotărârea ca viitoarea facultate să ia ființă prin transformarea Școlii naționale de medicină. Davila s-a opus acestei transformări, arătând ministerului că vechii profesori ai școlii de medicină n-ar corespunde profesional pentru viitoarele catedre universitare. El voia ca după 1870 cadrele didactice să treacă un soi de examen în fața profesorilor de la universitățile străine³⁹.

Din păcate, autorul nu își păstrează echidistanța, catalogând greșită opoziția lui Davila în această chestiune. Notele de subiectivitate denotă capcana în care mulți cad, alterând astfel demersurile asumate. Se impune, prin urmare, detașarea de părțile implicate în vederea redării adevărului istoric privind un eveniment complex și incomplet investigat. În plus, poziția lui Carol Davila trebuie privită nuanțat. În 1864, el accepta ca regulamentul instituției pe care o conducea să fie modificat, cu scopul admiterii elevilor civili stipendiști, alături de cei militari⁴⁰. Tot în 1864, proiectul de transformare a școlii de medicină în facultate a fost votat de membrii Consiliului General de Instrucțiune Publică, din inițiativa

³⁷ G. Z. Petrescu, *op. cit.*, p. 23.

³⁸ Deși a fost profesor al Universității din Iași, încă din noiembrie 1864 V. A. Urechia a fost numit, prin transfer, profesor la Facultatea de Litere de la Universitatea din București. Vezi V. A. Urechia, *Din tainele vieții. Amintiri contemporane (1840-1882)*, ediție îngrijită, studiu introductiv, tabel cronologic, note și glosar de Leonidas Rados, Iași, Editura Polirom, 2014, p. LXII.

³⁹ G. Barbu, *op. cit.*, p. 40.

⁴⁰ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 110.

lui Davila⁴¹. Divergențele de opinie au apărut în momentul organizării instituției de învățământ medical superior, doctorul militând pentru numirea profesorilor definitiv prin concurs.

Posibila aplicare a propunerii exprimate l-a transformat pe Carol Davila în ținta unor atacuri din partea profesorilor în vârstă ai Școlii Naționale de Medicină, nemulțumiți că experiența lor era pusă la îndoială: „Aceștia vedeau în el pe adversarul cel mai de temut pentru crearea viitoarei Facultăți de medicină”⁴². Autoritățile au recurs la o soluție de compromis care, potrivit lui G. Barbu, a nemulțumit ambele tabere implicate.

Prin decretul nr. 1715, din 26 noiembrie 1869, s-au înființat primii doi ani ai Facultății de Medicină prin suprimarea claselor a II-a și a III-a ale școlii întemeiate de Carol Davila⁴³, cadrele didactice fiind numite din corpul profesoral al instituției de învățământ amintite⁴⁴. În anul imediat următor, potrivit raportului înaintat de ministrul secretar de stat ad-interim la Departamentul Instrucțiunii Publice și Cultelor, P. P. Carp, condițiile întemeierii depline a primei instituții de învățământ superior medical din România erau îndeplinite. Astfel, conform decretului domnesc din 3 octombrie 1870, Carol I a dispus înființarea a cinci ani de studiu la Facultatea de Medicină și, în mod firesc, încetarea funcționării Școlii de Medicină⁴⁵.

Numirea cadrelor didactice s-a făcut, potrivit lui G. Barbu, pe o perioadă limitată, la finalul căreia trebuiau să participe la concursul de definitivare la catedră: „După trecerea celor trei ani, când pericolul concursului începuse să devină din nou amenințător, criza izbucni cu toată violența. Aceasta culmină prin înscenarea unui proces lui Davila”⁴⁶.

Cursul evenimentelor

1) Tensiuni premergătoare procesului

În toamna anului 1871, decanul Facultății de Medicină din București, doctorul Gheorghe Polizu, lansa la adresa colegului său, medicul Carol Davila, o serie de acuzații privind inexactități comise în certificatele de studiu eliberate unor elevi ai fostei Școli Naționale de Medicină și Farmacie și pentru abateri de la Regulamentul instituției amintite⁴⁷. Pe baza erorilor semnalate consiliului profesoral al Facultății de Medicină, dar în lipsa profesorului de chimie, decanul

---

⁴¹ *Ibidem*, f. 111.

⁴² G. Barbu, *op. cit.*, p. 40.

⁴³ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 19.

⁴⁴ D. Grecescu, *op. cit.*, p. 25. Disciplinele și titularii provizorii erau: Fizica și Chimia – dr. Davila, Istoria naturală – dr. Șt. Capșa, Anatomia și Fiziologia – dr. G. Polizu, Clinica chirurgicală – dr. N. Turnescu, Clinica medicală – dr. Al. Marcovici, Patologia medicală și Anatomia patologică – dr. G. Alexianu, Clinica bolilor de copii – dr. M. Obedenaru.

⁴⁵ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 19.

⁴⁶ G. Barbu, *op. cit.*, p. 41.

⁴⁷ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 162.

a solicitat ministrului Instrucțiunii suspendarea profesorului Davila și trimiterea lui în judecată⁴⁸.

Invitat la ședința din 13 noiembrie 1871, pentru a clarifica greșelile din actele oficiale, renumitul medic a contestat competența consiliului profesoral, prezidat de acuzatorul său, pe motiv că judecarea conducerii fostei Școli de Medicină revenea ministerului de resort și Consiliului Permanent al Instrucțiunii Publice⁴⁹. Atitudinea lui Davila, percepută ca sfidătoare, l-a nemulțumit în mod evident pe Gheorghe Polizu, determinat să adopte, în perioada imediat următoare, câteva măsuri împotriva principalului său adversar.

În primul rând, Carol Davila s-a văzut suplinit în mod ilegal de doctorul Adolf Trausch, *înaintea* deplasării sale la Iași⁵⁰. Dispoziția dată de decanul Facultății de Medicină contravenea ordinului emis de ministrul Christian Tell, în 4 decembrie 1871, care prevedea înlocuirea titularului catedrei de chimie doar în timpul absenței acestuia din capitală⁵¹.

O altă măsură arbitrară a constat în ștergerea directorului Școlii Naționale de Medicină din statul de plată pe luna decembrie. Totuși, Davila și-a ținut prelegerile la facultate până la data de 22 decembrie inclusiv⁵². De asemenea, în corespondența cu Ministerul Instrucțiunii, semnată de D. Ghidionescu, Gheorghe Polizu nu îi recunoștea colegului său titlul de profesor, folosindu-l doar pe cel de doctor.

Presiuni s-au făcut și pentru plecarea lui Carol Davila la Iași, înainte de a avea copiile actelor de acuzare și fără consultarea dosarelor pentru pregătirea apărării⁵³. Profesorul de chimie a aflat învinuirile lansate la adresa sa abia la 18 decembrie. În contextul sărbătorilor de iarnă și al absenței decanului Polizu din București, doctorul Davila s-a văzut în imposibilitatea parcurgerii materialului documentar de care avea nevoie, aflat în cancelaria Universității din capitală⁵⁴. Pentru evitarea întârzierilor rezultate din cercetarea dosarelor, din extragerea și copierea actelor de apărare, doctorul a solicitat Ministerului trimiterea acestora, în original, Universității din Iași, acolo unde Davila a reușit, în final, să le consulte⁵⁵.

Putem astfel constata că inculpatul a fost victima unor adversități personale, raportându-ne la încercările de înlăturare din Facultate, la presiunea exercitată asupra sa pentru o plecare imediată la Iași și la impedimentele întâmpinate în pregătirea apărării.

---

⁴⁸ *Ibidem*, f. 80.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 83.

⁵¹ *Ibidem*, f. 88.

⁵² *Ibidem*, f. 85.

⁵³ *Ibidem*, f. 82-84.

⁵⁴ *Ibidem*, f. 84.

⁵⁵ *Ibidem*, f. 84-85.

2) Desfășurarea procesului la Iași

Acuzațiile aduse doctorului Davila urmau a fi examinate, potrivit art. 398 din Legea Instrucțiunii Publice, de o comisie alcătuită din cinci membri, aleși prin tragere la sorți, din cadrul corpului universitar ieșean⁵⁶. Astfel, cadrele didactice de la Universitatea din Iași, însărcinate cu judecarea doctorului Davila, au fost: Iacob Negruzzi (înlocuit cu profesorul Alexandru Gheorghiu), Ștefan Emilian, Ștefan Micle, G. A. Urechia și Ștefan C. Șendrea⁵⁷.

După convocări repetate⁵⁸ din partea rectorului Ștefan Micle, cauzate de absența profesorului Ștefan C. Șendrea⁵⁹, la ședința din 23 decembrie 1871, juristul G. A. Urechia a fost numit raportor al comisiei de judecată⁶⁰. Analiza capetelor de acuzare s-a amânat, însă, până la începutul anului 1872. Activitatea celor cinci universitari a stagnat și din cauza sosirii anevoioase și incomplete⁶¹ a dosarelor și condicilor solicitate de Carol Davila înaintea plecării din București⁶². Timp de câteva zile, conținutul acestora s-a pus la dispoziția inculpatului, pentru realizarea pledoariei de apărare⁶³. Deși a avut propuneri de reprezentare în proces, venite din partea unor avocați de calibrul (precum Gheorghe Mârzescu) sau de nume cu rezonanță din Universitatea ieșeană (profesorul de drept roman Petru Suciuc și Grigore Cobălcescu, de la Facultatea de Științe⁶⁴), doctorul Davila a preferat să se apere singur la Iași pentru că angajarea unui avocat risca să provoace „vâlvă, publicitate, ceea ce ar prejudicia independența judecătorilor, care s-ar teme de o presiune de sus”⁶⁵. Totodată, medicul s-a bucurat și de o anumită solidaritate în mediul universitar din capitala Moldovei, deoarece, inițial, a existat o tendință generală a profesorilor de a se declara lipsiți de expertiză în această chestiune⁶⁶.

La 30 decembrie 1871, membrii comisiei s-au reunit în cancelaria Universității, unde G. A. Urechia a dat lectură raportului întocmit în urma analizei preliminare a dosarelor primite din capitală și a acuzațiilor formulate la adresa profesorului de chimie de la Facultatea de Medicină din București⁶⁷. După cum rezultă din corespondența lui Davila cu soția sa, documentul întocmit obiectiv și

⁵⁶ C. Lascăr, I. Bibiri, *op. cit.*, p. 30.

⁵⁷ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 5.

⁵⁸ *Ibidem*, f. 6, 9, 13, 22.

⁵⁹ *Ibidem*, f. 7, 8, 11, 12.

⁶⁰ *Ibidem*, f. 15.

⁶¹ *Ibidem*, f. 32-33, 37, 49. Dosarele de acuzare au fost expediate fără știrea doctorului Davila, cele de apărare fiind trimise mai târziu sau reținute în capitală (*ibidem*, f. 159-160).

⁶² „Azi dimineață [4/16 ianuarie 1872 – n.n.] nicio depeșă, nici vești, ci constatarea unei noi mișelii, aceea de a nu se fi expediat dosarele” (Elena Perticari Davila, *Din vieța și corespondența lui Carol Davila*, București, Fundația „Regele Mihai I”, 1945, p. 308).

⁶³ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 34.

⁶⁴ Elena Perticari Davila, *op. cit.*, p. 313.

⁶⁵ *Ibidem*, p. 306.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 305.

⁶⁷ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 41-47.

imparțial cuprindea opt capete de acuzare⁶⁸, împărțite în două categorii: prima viza acuzațiile de fals în certificatele fostei Școli Naționale de Medicină și Farmacie și cea de-a doua categorie grupa învinuirile referitoare la încălcările Regulamentului unității școlare amintite⁶⁹. Aceștia li s-a adăugat o altă acuzație, omisă inițial de G. A. Urechia: contestarea, de către decanul Polizu, a validității diplomelor de licențiat în medicină și a celor de bacalaureat, aparținând tinerilor care au urmat studiile medicale la școala fondată de Carol Davila⁷⁰.

Comisia s-a reunit pe data de 4 ianuarie 1872. S-a constatat lipsa unor documente cerute de la Minister, trei dintre ele, prezentate comisiei în copie, fiind considerate esențiale de Davila pentru contestarea principalului punct de acuzare (suprimarea evaluărilor de la sfârșitul anilor IV și V de studiu medical). În consecință, s-a solicitat Ministerului Instrucțiunii Publice actele respective în original⁷¹.

Începerea procesului, organizat în mod public, a fost programată pentru data de 6 ianuarie 1872⁷². Ședința a ținut patru ore, timp în care s-a dat citire documentelor oficiale (adresa ministerială prin care Rectoratul Universității din Iași era invitat să aleagă membrii comisiei de judecată; actele de acuzare emise de către Decanul Facultății de Medicină și trimise Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice), notelor privind diferite dosare, după care s-a ridicat problema recunoașterii competenței comisiei de judecată de către inculpat⁷³. În cadrul primei întreprinderi cu membrii comisiei, Carol Davila a remarcat simpatia de care se bucura din partea publicului, după cum rezultă dintr-o scrisoare adresată soției sale:

[...] ceea ce m-a mirat e că cei mai mulți m-au înconjurat ca pe o cunoștință veche, câțiva mi-au vorbit chiar de cursurile mele de la București. În general, sincer, fățiș, simpatiile erau pentru mine. Se critică răutatea acuzației și am primit mai multe cuvinte de îmbărbătare⁷⁴.

Din cauza orelor înaintate, dezbaterile au continuat trei zile mai târziu, în data de 9 ianuarie⁷⁵.

Sarcina asumată de ctitorul învățământului medical românesc, de a se reprezenta singur, nu a fost deloc ușoară („Am lucrat fără odihnă toată noaptea pentru a transforma apărarea mea potrivit celor 8 puncte de acuzare”⁷⁶; „Munca mea rămâne destul de mare, dar sper că voi fi la înălțime!”⁷⁷), însă modul în care

⁶⁸ Elena Peticari Davila, *op. cit.*, p. 312.

⁶⁹ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 45 v.-46.

⁷⁰ *Ibidem*, f. 165.

⁷¹ *Ibidem*, f. 54.

⁷² *Ibidem*, f. 54 v., 58.

⁷³ *Ibidem*, f. 66.

⁷⁴ Elena Peticari Davila, *op. cit.*, p. 311.

⁷⁵ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 67.

⁷⁶ Elena Peticari Davila, *op. cit.*, p. 312.

⁷⁷ *Ibidem*.

și-a construit apărarea, cu argumente susținute de temei legal, demonstrează încrederea avută în dreapta judecată a membrilor comisiei ieșene.

Telegrama trimisă prompt, prin telegraf, de rectorul Universității din Torino, Timermans, privind dreptul tinerilor români de exercitare a medicinei în Italia, îl absolvea pe Davila de un cap al acuzării⁷⁸. În plus, elevii ajunși să studieze în străinătate susțineau examene de admitere pentru validarea studiilor din București. Ulterior, la fel ca studenții italieni, erau examinați în mod riguros, atât public, cât și privat.

Declarațiile doctorului Vasile Manfi, subdirector al Școlii de Medicină, și ale medicului de batalion, Strehăianu, atașat la instituția de învățământ amintită pentru a ajuta serviciul de cancelarie, au clarificat greșelile strecurate în actele de studiu, semnate de Carol Davila și emise de școala fondată de acesta. Inexactitățile cauzate de volumul mare de lucru îi aparțineau doctorului Strehăianu, potrivit propriei mărturisiri. Rapiditatea executării sarcinii primite era impusă de plecarea directorului Davila ca voluntar la războiul franco-prusac, dar nu înainte de semnarea actelor de studiu pentru absolvenții unității școlare pe care o conducea⁷⁹.

Acuzația vizând erorile cuprinse în tabelul de elevi ai fostei Școli Naționale de Medicină, fundamental pentru admiterea în treapta superioară de studiu, nu avea niciun temei. Semnalarea inadvertențelor revenea conducerii Facultății de Medicină, în momentul primirii documentului, nu după susținerea examenului de admitere la facultate de tinerii „daviliști”⁸⁰.

În privința identificării studiului farmaceutic cu cel medical, Davila a respins învinuirea prin argumente precum evaluarea riguroasă a fiecărui elev pentru obținerea diplomei. Totodată, afirma el, Școala de Medicină funcționa în același local cu Școala de Farmacie, școlarii urmau studiile împreună, asistau la mai multe cursuri medicale, susținute chiar de aceeași profesori și, nu în ultimul rând, în majoritatea facultăților europene cunoștințele farmaceutice erau recunoscute după doi ani de studii medicale⁸¹.

Suprimarea evaluărilor de la sfârșitul anilor III, IV și V a fost contestată prin invocarea concursurilor speciale de medic de batalion prin care toți elevii treceau, mult mai complexe decât examenele anuale. Acestea implicau probe scrise, practice la patul bolnavilor și redactarea a zece observații clinice asupra diferitelor boli. În plus, prin lipsa lor de inițiativă, de a semnală o presupusă încălcare a Regulamentului, profesorii de la Școala de Medicină se făceau la fel de vinovați, devenind practic complici ai direcțiunii⁸².

De asemenea, doctorul Davila nu putea fi responsabil pentru faptul că unii evaluatori, participanți la examene, nu dețineau titlul de profesori titulari și

---

⁷⁸ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 53; Elena Peticari Davila, *op. cit.*, p. 312.

⁷⁹ AN-Iași, Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 59.

⁸⁰ *Ibidem*, f. 166.

⁸¹ *Ibidem*, f. 167.

⁸² *Ibidem*.

definitivi. Cadrele didactice (inclusiv doctorul Gheorghe Polizu) au avut posibilitatea contestării suplinitoilor, lucru care nu s-a întâmplat. În plus, toți examinatorii, indiferent de statutul deținut, erau numiți prin decrete⁸³.

Finalmente, contestarea diplomelor de licențiat și de bacalaureat echivala cu anularea valorii acestora, reprezentând un atac la adresa directorului fostei Școli Naționale de Medicină și Farmacie și al întregului corp profesoral, responsabil pentru evaluarea tinerilor distinși cu actele respective⁸⁴.

Este limpede că autoritatea doctorului Carol Davila, generată de funcțiile deținute la acel moment, îi incomoda pe adversarii săi. În raportul rechizitoriu înaintat ministrului Instrucțiunii Publice, Gheorghe Polizu nu a șovăit să inducă ideea că medicul de origine franceză s-a dovedit nedemn de încrederea cu care autoritățile statului l-au investit:

Dl Polizu nu să mulțumește numai în acuzațiunile Dsale și zice încă în raportul său acusatoriu cu N 627 din 1871 că „Domnul Anton Carol Davila n-a corespuns încrederii cu care Guvernul l-a onorat îmbrăcându-l cu posturi, ca șef, de diferite servicii”⁸⁵.

La 9 ianuarie 1872, examinând acuzațiile și pledoaria doctorului Carol Davila, comisia de judecată a decis achitarea fondatorului Școlii Naționale de Medicină și Farmacie⁸⁶. Redactarea deciziei *in extenso* a fost stabilită pentru 12 ianuarie 1872⁸⁷, dar s-a amânat în repetate rânduri (pentru zilele de 23, 25 și 26 ianuarie) din cauza absenței profesorului Ștefan C. Șendrea⁸⁸.

Întârzierea a stârnit, probabil, suspiciuni în capitală, deoarece D. Ghidionescu, director în Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice (având acest rol semna documentele oficiale în locul ministrului Christian Tell: „P. Ministru Ghidionescu”), a solicitat numaidecât sentința scrisă în proces și toate dosarele reprezentând obiectul cercetărilor⁸⁹. Din cauza sistemului telegrafic specific epocii, caracterizat printr-o comunicare deseori disonantă, în lipsa unui răspuns, D. Ghidionescu a expediat la Iași o altă telegramă (sosită la 28 ianuarie 1872). De această dată i se cereau rectorului Micle explicații privind temporizarea trimiterii deciziei finale⁹⁰. Două zile mai târziu, la 30 ianuarie 1872, ministrul Christian Tell îl întreba pe profesorul de fizică din fruntea Universității ieșene „cât timp trebuie comisiunii să redacteze sentința în chestiunea D^{lui} Davila și când se poate trimite”⁹¹. În ziua imediat următoare, Ștefan Micle anunța Ministerul Instrucțiunii privind transcri-

⁸³ *Ibidem*.

⁸⁴ *Ibidem*, f. 157.

⁸⁵ *Ibidem*, f. 158.

⁸⁶ *Ibidem*, f. 173.

⁸⁷ *Ibidem*, f. 65.

⁸⁸ *Ibidem*, f. 70, 73.

⁸⁹ *Ibidem*, f. 72.

⁹⁰ *Ibidem*, f. 75.

⁹¹ *Ibidem*, f. 78.

erea deciziei în trei exemplare și expedierea sa imediată⁹². Documentul oficial, îndelung așteptat la București, a fost legalizat și trimis la 3 februarie 1872⁹³, punând capăt astfel controversatului proces.

Concluzii

Fără îndoială, scandalul care l-a avut în centrul atenției pe Carol Davila i-a adus acestuia un prejudiciu de imagine. Discreditat public și având de suportat, cum el însuși afirma, aprecieri calomnioase ca „falsificator” și „plagiator”, răspândite de unele persoane care ocupau chiar funcții înalte în guvern, doctorul a stăruit în a-și susține singur nevinovăția în fața unei comisii de judecată aleasă din rândul profesorilor universitari de la Iași.

Școala Națională de Medicină și Farmacie a avut unele disfuncționalități vizând în special serviciul de cancelarie. Deficitul de personal a determinat comiterea erorilor în actele de studiu ale absolvenților, breșa aceasta fiind folosită de adversarii directorului Davila împotriva sa. Pretinsele încălcări de regulament al instituției de învățământ medical reprezentau, de fapt, rezultatele aplicării modificărilor aduse aceluși document, consfințite de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

Deși s-a împotrivit înființării unei facultăți de medicină în capitala Moldovei, ieșenii nu i-au purtat resentimente doctorului Davila. Dimpotrivă, opinia publică i-a fost favorabilă, iar presa locală a urmărit cu interes modul în care a luat sfârșit acest episod⁹⁴.

Discreditarea publică a eroului acestui studiu s-a făcut de adversarii din domeniul în care activa, dar nici funcționarii din Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice nu au dovedit empatie față de situația delicată a directorului fostei Școli Naționale de Medicină. Unele proteste înaintate de Carol Davila înaltei autorități din capitală au rămas fără răspuns, dosare sau documente originale, solicitate de inculpat, nu au ajuns la Iași până la data începerii procesului. De asemenea, în adresele transmise de Minister și semnate de D. Ghidionescu, Davila a fost privat de titlul de profesor, recunoscându-i-se doar cel de doctor.

Litigiul soluționat la Iași denota eficiența unei legislații școlare adoptată cu doar câțiva ani în urmă, la 5 decembrie 1864. Articolul 398 din Legea Instrucțiunii Publice s-a dovedit salutar în cazul doctorului Davila întrucât, în lipsa unei judecăți asigurată de profesori neutri, decizia finală cu certitudine ar fi fost în defavoarea lui.

Departa de posibile presiuni din capitală, unde s-a născut, de fapt, acest „caz”, universitarii ieșeni au putut analiza nepărtinitor capetele de acuzare,

---

⁹² *Ibidem*, f. 79.

⁹³ *Ibidem*, f. 173.

⁹⁴ Știri locale (*Davila achitat*), în „Curierul de Iassi”, anul V, nr. 3, miercuri 12 ianuarie 1872, p. 3; „Uniunea liberală”, anul I, nr. 61-62, duminică, 9 ianuarie 1872, p. 2 și nr. 64, duminică, 16 ianuarie 1872, p. 2.

actele apărării și pledoaria fostului director al Școlii Naționale de Medicină și Farmacie. În plus, din comisia de judecată au făcut parte și profesori ai Facultății de Drept, în măsură a judeca astfel de cazuri, precum G. A. Urechia, titularul catedrei de drept administrativ și constituțional, și Ștefan C. Șendrea, profesorul de drept penal și filosofia dreptului.

Finalmente, putem afirma că tendințele de compromitere l-au determinat pe Carol Davila să-și apere onoarea cu orice preț, în ciuda obstacolelor întâmpinate. Încrederea în dreapta judecată a comisiei de la Iași l-a determinat să creadă că restabilirea nevinovăției va fi un act de sancțiune morală a calomniatorilor săi, după cum el însuși îi scria soției sale: „Voi ieși mai mare, mai respectat, mai onorat din această persecuție mișelească. Rușinea va fi pentru persecutori, cinstea pentru mine”⁹⁵.

*

* *

Norme de editare a documentelor

Cele 12 documente publicate în secțiunea *Anexe* au fost extrase din dosarul care face obiectul studiului de față, aparținând fondului Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Rectorat (dosar nr. 164/1871), de la Arhivele Naționale Iași. Actele oficiale prezintă o stare de conservare foarte bună, sunt redactate pe hârtie albă, textele fiind relativ ample.

Acolo unde era posibil, am corectat tacit ortografia pentru o lectură mai facilă, încercând, totodată, să nu modernizez limbajul specific acelei epoci:

– am renunțat la „u” final, la dublarea consoanelor „ss” (Iassi, dossare), „ll” (Davilla, „illegal”);

– am redat „s” prin „x” („expune” în loc de „espune”, „extrage” în loc de „estrage”, „exact” în loc de „esact”);

– am înlocuit „é” prin „ea” („seara” în loc de „séra”); „ó” prin „oa” („cataloage” în loc de „catalóge”), „đ” prin „z” („ziua” în loc de „điua”);

– am respectat forma veche a unor substantive comune sau verbe din textul original („acusațiune”, „comisiune”, „a compulsa” [a cerceta, a analiza acte, documente], „a redige” [a redacta]);

– am păstrat forma veche a unor prepoziții și conjuncții „pre”, „dară”, „ear”;

– am dat forma completă a unor substantive proprii și comune prescurtate („Instrucțiune” în loc de „Instrucți.”, „Noemvrie” în loc de „Noem”);

– am păstrat sublinierile din textul original.

Actele sunt publicate în ordine cronologică, fiecare document fiind precedat de un rezumat. La final am indicat proveniența documentelor și forma arhivistică a acestora, original sau copie.

---

⁹⁵ Elena Perticari Davila, *op. cit.*, p. 313.

ANEXE

1. Adresă trimisă rectorului Ștefan Micle de către ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice prin care solicită instituirea unei comisii competente să judece acuzațiile aduse profesorului Carol Davila.

București, 4 Decembre 1871

Ministeriul Cultelor
și al Instrucțiunii Publice
Divisiunea Scoalelor
N° 11429

Domnule Rector,

Având în vedere raportul No 686 al Decanului Facultății de Medicină din București și prescripțiile verbale, anexate la dânsul, ale consiliului profesoral al acelei facultăți, însărcinat prin ordinul No 10486, de a cerceta veracitatea acuzațiilor aduse de către dnul Decan al zisei Facultăți de Medicină, prin raportul No 627 din 30 Octobree trecut, în contră dlui Dr. Davila ca director al desființatei Scoale de Medicină;

Având în vedere concludsiunile consiliului profesoral esprese prin prescripțiile verbale, alăturarea G și H la raportul No 686 citat mai sus, ca dnul Dr. Davila a comis inexactități în certificatele de studiu, eliberate dlui Piteșteanu, după cum recunoaște însuși dnul Davila; și ca dnul Dr. Davila în calitatea sa de director al Scoalei de Medicină a calcat regulamentul acelei scoale în mai multe puncte;

Subsemnatul, auzind pre Consiliul permanent al Instrucțiunii și luând în considerațiune aceste acuzațiuni, aduse în contră dlui Dr. Davila, actualmente profesor la Facultatea de Medicină, are onoare a vă invita, Domnule Rector, să binevoiți a institui o comisiune dintre profesorii consiliului universitar de acolo, care să judece inculpările ce se aduc dlui Dr. Davila și să se pronunțe asupra lor, înaintând decisiunea Ministerului.

Totodată am onoare a vă trimite, pre lângă acesta, următoarele acte în original:

1) Reportul dlui Decan al Facultății de Medicină sub No 686 cu anexele sale constituind un dosar de 22 file scrise și nescrise, sigilat și cordalat, însoțit și de Regulamentul Scoalei de Medicină și Farmacie, alăturarea K la citatul report;

2) Reportul numitului Decan No 627 cu anexele enumerate pre marginea sa și constituind un dosar de 14 file scrise și nescrise, cordalat și sigilat;

3) Dosarul No 2 coprinzutor de file 1-247;

4) " N° 3 " " " 1-168;

5) " N° 4 " " " 1-34;

6) " N° 5 " " " 1-14;

7) " N° 6 " " " 1-183;

8) " N° 7 " " " 1-30;

9) " N° 8 " " " 1-228;

10) " N° 9 " " " 1-174;

11) " N° 10 " " " 20-47;

toate acestea cordalate și sigilate, pre lângă cari se alătură și un itinerar prin dosare, primit în anexa la reportul No 732 al dlui Decan.

Aceste acte veți binevoi a le pune la dispozițiunea comisiunii spre a le ave în vedere la lucrarea ce vor face și pre urma le veți înapoia Ministerului.

Vi se mai comunică spre a Dvoastre sciința și regulă, ca dnul Dr. Davila s-a invitat deja formal ca luând la sine toate actele de apărare, să plece imediat la Iași, spre a se presinta înaintea comisiunii de care se vorbește mai sus.

Primiți, Domnule Rector, asecurarea pre distinsei mele considerațiuni.

Ministru Chr. Tell
Cap[ul] divis[iunii] Dr. N. Nitzulescu

Domnului Rector al Universității din Iași

14/12/1871. Se va convoca consiliu Universității conform legei instrucțiunei, primului alineat, la art. 398 pentru a se alege prin sorți cinci membri în comisiunea cerută pentru a judeca pe d. Dr. Davila, supus judecării prin această adresă, pe data de 15 a lunei curente orele 12.

Micle

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 2-3, original.

2. Nota adresată ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice, de către locotenentul Strehăianu, și înregistrată la 17 decembrie 1871, privind motivația erorilor comise în certificatele de studiu eliberate studentului Piteșteanu.

Copia după nota No 13 înregistrată la No 19798 din 17 Decembre 1871 primită din partea dlui Lt Strehaien

Domnule Ministru!

Aflând că dl Inspector General al Serviciului Sanitar al armatei și ex directorul Scoalei de Medicină este supus judecării din cauza certificatelor generale de studiu eliberate dlui Piteșteanu, am onoare a vă face cunoscut istoricul acestor certificate în modul următor:

Dle Ministru, cu câțva timp înaintea transformării Scoalei de Medicină în facultate, am fost însărcinat din partea dlui ex director ca să scriu certificatele generale de studiu ale elevilor, ce veneau în foarte mare număr ca să și le ia.

Unul din numărul acestor studenți a fost și dl Piteșteanu, căruia i-am lucrat eu certificatele generale de studiu, în urma unei rezoluțiuni pusa de dl director pe petițiunea dlui Piteșteanu, care petițiune mi se da de către Șeful Biuroului acelei Scoale.

Certificatele fiecărui student le extrăgeam din 10-15 dosare ale scoalei și pe cari dosare mi le da Șefu biuroului, înapoindu-le iarăși împreună cu certificatele studentului.

Urmează să cunoașteți, dle Ministru, că subsemnatul a fost autorizat din partea dlui ex director a trece notele de Licențiate în dreptul notelor examenelor anuale, pe care studentul nu le depusese, însă n-am fost autorizat nici a le adaoga, nici a le scade.

Dacă acum se va fi întâmplat ca una sau două note să fie ori mai mari, ori mai mici, declar, Domnule Ministru, că *am făcut-o* din eroare și nicidecum cu vreo intențiune, a ceea ce se poate constata din celealte două certificate eliberate aceluiași student, adică din acela pentru terminarea studiilor și cel cu No inscripțiunilor, care sunt foarte exacte și o asemenea eroare se poate ușor strecura din cauza grămădirii elevilor asupra-mi, ca să le termin mai repede certificatele, din cauza dificultății a extrage aceste note de la diferite examene și din diferite dosare, puindu-le în termen mediu, din repeziciune etc. etc.

Aceasta, Dle Ministru, am crezut necesar să o supun cunoștinței Dv, spre a ne lămuri mai bine în această chestie.

Binevoți a primi etc.

/ Semnat/ Medic de Batalion Cl. II
Lt Strehaiian
Pentru conformitate
[ilizibil]

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 17, copie.

3. Adresă înaintată de profesorul Carol Davila rectorului Universității din Iași, Ștefan Micle, prin care solicita spre consultare dosarele de acuzare trimise din București, pentru pregătirea apărării în procesul intentat de decanul Facultății de Medicină, doctorul Gheorghe Polizu. Documentul era însoțit de protestul medicului Davila privind modul arbitrar în care fusese suspendat din funcție.

Bucuresci 1871 Decembrie

Cancelaria Universității Iași
No 107
871 Decem 30
No 27
Dlui Rector al Universității din Iași

Domnule Rector

Sosind în orașul Iași, am onoare a vă ruga să binevoți a pune în dispozițiunea mea toate dosarele de acușățiune care vi s-au trimis din Bucuresci, căci ele n-au fost comunicate subscrisului.

Asemene vă rog să binevoiți a pune în dispozițiunea mea și a fostului șef de biuro, medic Manfi, spre a putea pregăti actele de apărare [pe] care am cerut de la Minister spre a le trimite în original acestei Universități.

Cred asemene de datoria mea, Dle Rector, să protestez în contra a toată procedura care s-a urmat până în ziua de astăzi contra mea, din partea dlui Decan al Facultății de Medicină din București și am onoare a vă alătura în copie protestul [pe] care am dat dlui Rector al Universității din București, prin care se dovedește că subscrisul este deja cu nedrept și într-un mod cu totul arbitrar suspendat din funcțiune și șters din statul de prezență din partea dlui Decan Dr. Polizu.

Binevoiți a primi înaltei mele considerațiuni.

Profesor de Chimie
a Facultății de Medicină din București
Davila

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 21, original.

4. Protestul medicului Carol Davila anexat la adresa cu nr. 27, înaintată rectorului Universității din Iași. Semnalează caracterul secret al ședinței consiliului profesoral de la Facultatea de Medicină, în care s-au constatat erorile din certificatele de studiu ale elevului Piteșteanu. Sunt evidențiate presiunile exercitate asupra fostului director al Școlii Naționale de Medicină de a grăbi plecarea la Iași, procedura ilegală de a-l înlocui la catedra de chimie, obstacolele întâmpinate în consultarea actelor de apărare, păstrate în cancelaria Universității din București.

Copie după adresa No 26, adresată dlui rector al Universității din București și anexată la adresa No 27 către dl Rector al Universității din Iași.

Domnule Rector!

Ați avut ocazia să constatați și altădată că d. Decan provizor al Facultății de Medicină a împins în contra subscrisului de spiritul de șicană care permite a presupune că are în contra mea ură personală.

Este constatat și cunoscut că ședința consiliului profesoral, prin care s-au cercetat certificatele dlui Piteșteanu, a fost cu totul secretă pentru mine, fiindcă d. Decan provizoriu a omis de a mă invita spre a nu putea da deslușirile necesare în privința aceasta.

În lipsa mea, consiliul profesoral a fost indus în eroare și a subsemnat un proces verbal în necunoștință de cauză și necunoscând în majoritate scopurile d. Decan.

În urma acestui proces-verbal care constata inexactitățile acestui certificat, d. Decan provizoriu a făcut dlui Ministru un raport requisitor, în care face o serie

de acuzațiuni nedemne în contra subscrisului și conchide cerând suspendarea mea din funcțiune și punerea în judecată.

Toate acestea subscrisul nu le-a aflat decât prin svon, prin epitetele injurioase și calumniatoare de falsificator și plastograf cari s-au aruncat și răspândit în public de unele persoane cari ocupă chiar funcțiunile înalte în guvern.

Consiliul permanent a înapoiat dlui Decan actele de acuzațiune cerând ca să fiu chemat în prezența consiliului profesoral spre a da deslușirile cuvenite.

Ședința profesorală de la 13 Noembre a fost provocată prin această rezoluție a consiliului permanent. M-am prezentat la chemarea ce s-a facut, am dat câteva deslușiri în privința certificatului inexact al dlui Piteșteanu, constatând însă că consiliul profesoral e președat de d. Decan provisoriu care pre lângă rolul de președinte joacă și rolul de procuror și de acuzator, am protestat în contra competenței consiliului profesoral al Facultății de Medicină care nu poate să fie chemat a judeca actele direcțiunii Scoalei de Medicină, căci această direcțiune nu depinde decât de Minister și de consiliul permanent al Instrucțiunii Publice.

Prin adresa No 11431 de la 4 Decembre d. Ministru mi-a făcut cunoscut că:

Comițând inexactități în certificatele de studiu eliberate dlui Piteșteanu și că în calitate de fost director al Scoalei de Medicină aș fi calcat regulamentul acelei scoale în mai multe puncte, mă trâmite, conform articolului 398, din legea instrucțiunii, înaintea comisiunii consiliului profesoral din Iași, care să judece inculparile ce mi se aduce și să se pronunțe asupra lor.

Tot prin această adresă d. Ministru îmi zice ca să iau toate actele de apărare și să grăbesc a pleca imediat la Iași cunoscând totodată că pre timpul absenței mele de la postul de profesor de la Facultatea de Medicină, s-a regulat ca să fiu suplinit de unul din profesorii acestei facultăți.

Subscrisul chiar în ziua primirii adresei am delegat pre fostul șef de biuro al scoalei, d. Manfi, spre a lua copiile de diferite acte în astă cestiu.

D. Manfi mi-a raportat că cerând de la Minister mai multe zile de rând copia după actele de acuzațiune făcute de d. Decan, d. Nițulescu, capul serviciului divisiiei scoalelor, a zis în sfârșit că toate actele de acuzațiune s-au trâmisi Universității din Iași.

În intervalul acestor cercetări, d. Trausch, profesor la Scoala de Farmacie, s-a prezentat subscrisului în ziua de 10 Decembre cu un ordin al d. Decan provisoriu al facultății prin care invita pre d. Trausch a mă înlocui la prelecțiunile mele de Chimie chiar dacă mă voi afla în capitală.

Am protestat contra acestia d. Ministru al Instrucțiunii Publice prin adresa No 21 de la 11 Decembre, arătând măsura ilegală a dlui Decan provisor care e o adevărată suspendare de funcțiune pronunțată în contra lezei numai de dlui și în contradicțiune flagrantă dispozițiunii luată de d. Ministru, prin care-mi zice că sunt suplinit numai în timpul absenței mele, când d. Decan ordonă dlui Trausch ca să mă înlocuiască la curs chiar dacă mă voi afla în capitală.

Tot prin aceeași adresă am comunicat dlui Ministru imposibilitatea în care se afla d. Manfi de a copia la Minister actele de acuzațiune, cari erau deja expediate dlui Rector din Iași.

Prin adresa No 11666 cu data de 14 Decembre, primită la 15 Decembre, d. Ministru îmi face cunoscut ca să-mi pot pregăti actele de apărare a invitat pre d. Decan al Facultății de Medicină a-mi da copia după actele cerute prin adresa subscrisului No 21, înregistrată la No 19334.

La 16 Decembre am primit adresa cu No 758, a dlui Decan provisor al Facultății de Medicină, și la 18 Decembre adresa ministerială cu No 11827, prin care-mi comuneca copierea actelor de acușațiune.

După cetirea acestor acte de acușațiune a trebuit să-mi iau note convenite spre a începe a extrage din diferitele dosare actele de apărare în contra celor zise de d. Decan și dezvoltate în raportul dsale de acușațiune către Minister.

Mare fu mirarea mea când trâmîțând la Facultatea de Medicină, în ziua de 18 Decembre, s-au găsit ușile închise și în loc de d. Decan provisor Polizu, un aviz al dsale cu data de 17 Decembre în care declara că dlui nu se va mai afla în cancelaria Facultății decât după decurgerea vacanțiunei Nascerei [Domnului] și un altul în care zicea că cursul de Anatomia nu va reîncepe decât după decurgerea vacanțiunei Nascerei.

Îndată prin adresa No 22 am arătat dlui Ministru că, d. Decan lipsind din capitală, n-am putut să-mi iau actele de apărare din dosarele ce se află în cancelaria Universității și spre a evita întârzierile cari ar resulta neapărat din cercetările dosarelor și copierea actelor respective, am rugat pre d. Ministru să benevoască a trâmite diferitele dosare și acte, în original, la d. Rector al Universității din Iași.

Protestând și prin astă adresă în contra tuturor celor mai sus arătate și în contra presiunii care mi se face de-a pleca imediat, înainte chiar de a avea actele de acușațiune copiate și fără să pot studia dosarele respective, declarând că voi pleca la Iași la 26 ale lunei curente, când sper că dosarele sus menționate vor fi sosit la rectoratul Universității din Iași.

Toate urmările ilegale sus menționate ale dlui Decan provisor Polizu nu s-au mărginit până acolo, ci prin raportul No 752 a denunțat pre subscrisul dlui Ministru al Instrucțiunei Publice că în calitate de membru al Eforiei Spitalelor aș fi împedecat pre d. Trausch, farmacist al acestei Eforii a face cursul în locul subscrisului.

Ministerul s-a grăbit a comunica și Eforiei această denunciațiune cu adresa No 11830 din 17 Decembre, iscălită „pentru Ministru” de d. director Ghidionescu.

Ceea ce e mai extraordinar în această adresă e că d. Ghidionescu, transmițând acușațiunile dlui Decan provisor Polizu, prevestesce Eforia Spitalelor că subscrisul e suspendat provisor din funcțiunea de profesor al Facultății de Medicină și invitat a merge imediat la Iași etc.:

D. Ghidionescu iscălind adresa No 11830 pentru Ministru e în contradicțiune flagrantă ordinului ministerial No 11431 din 4 Decembre, care e iscălit însuși de d. Ministru Christache Tell și care departe de-a pomeni o penalitate ilegală de suspendare provisorie de funcțiune, care nu poate să fie pronunțată decât de Consiliul Permanent al Instrucțiunei Publice, zice numai ca să fiu suplinit în timpul absenței mele.

Constat dară că d. Ghidionescu e în flagrantă contradicțiune cu chiar d. Ministru Christache Tell în adresele sus citate.

Eforia Spitalelor, care mi-a comunicat copia actelor respective, a răspuns dlui Ministru, după ce a luat cunoștințe de ordinul ministerial No 11431 că „d. Davila fiind încă în Bucuresci nu vede în ce consistă infrațiunea dacă a continuat cursul său”.

Iară [pe] de altă parte, subscrisul am protestat dlui Ministru prin raportul No 24 de la 22 Decembre în contra acușățiunei neadevărată, cuprinsă în raportul dlui Decan provisoriu No 752 probând acesta dlui Ministru prin declarațiune înscrisă dlui profesor Trausch, pre care o alătur în copia și prin care d. Trausch declară lămurit că n-a fost influințat în nimic prin poziția mea de Efor și că i-am arătat adresa ministerială de la 4 Decembre în basa căreia, nefiind suplinut decât în timpul absenței mele, am usat de dreptul meu de profesor urmând cursul de Chimia.

Sunt dator asemenea, d. Rector, să constat că în toată corespondența cu Ministeru, iscălită de d. Ghidionescu, nu mai mi se dă titlul de Profesor, care mi se cuvine conform legei, ci numai acel de Doctor.

Se înțelege de sine și d. Rector că în tot timpul acestei corespondențe, basat pre dreptul meu de profesor, am urmat cursul regulat la Facultatea de Medicină până la 22 Decembre inclusiv. Și care a fost surpriza mea când am fost informat că d. Decan provisor al Facultății de Medicină, abusând de pozițiunea oficială, m-a și șters cu totul din statul lefelor pre luna Decembre.

Îndată cu adresa No 23 de la 21 Decembre am protestat dlui Ministru în chipul următor:

Domnule Ministru!

Am fost informat astăzi, 20 Decembre, că d. Decan înaintea plecării dsale a elaborat statele de lefile Facultății de Medicină pre luna Decembre și că a trecut pre Dr. Trausch în locul subscrisului pre întreaga lună Decembre, de vreme că d. Trausch nu a făcut nici o lecție la Facultatea de Medicină și nici nu era în drept a face, căci în adresa Dv cu No 11431 îmi ziceți că numai în timpul absenței mele s-a regulat a fi suplinut de un alt profesor.

D. Trausch a comunicat subscrisului adresa Decanului la 11 Decembre și chiar în acea zi am protestat la Dv prin adresa No..., la care protest nu mi-ați făcut nici un răspuns deși ați ordonat ca să mi se comunice actele de acușățiune pre cari nu le promisem încă și cari nu mi-au fost comunicate decât la 17 Decembre.

Orice om care nu e orbit de ura personală trebuie să înțeleagă că, neavând cunoștințe de actele de acușățiune, n-am putut să iau, nici să-mi pregătesc actele de apărare din dosarele respective.

Prin urmare n-am putut să plec la Iași și suplinirea mea la cathedra de Chimia în timpul prezenței mele în capitală este un act arbitrar din partea d. Decan Polizu. Iară trecerea dlui Trausch în statu [de plată] pre întreaga lună Decembre este un act ilegal din toate puncturile de privire, căci chiar dacă aș fi

fost suspendat în urma unei deliberațiuni a consiliului permanent de Instrucțiune Publică, conform lezei și aprobată de Dv, chiar atunci n-ar fi putut să mă scază din stat, decât în ziua încetărei cursului.

Protestez dară d. Ministru în contra acestei măsurii a dlui Decan și vă rog a face ce veți găsi de cuviință.

Neprimind nici un răspuns de la d. Ministru la toate protestarele ce am făcut, am crezut de datoria mea să supun toate aceste fapte la cunoștința Dv ca să benevoiți a lua cunoștințe și să apreciați cu înaltul spirit de dreptate cari vă caracteriz[e]a[ză], parțialitatea cu care s-a făcut atât instrucțiunea acusațiunei, cât și ilegalitățile cari s-au comis în contra mea până în ziua de astăzi din partea d. Decan provisor al Facultății de Medicină.

Primiți d. Rector asecurarea înaltei considerații și respect ce vă pastrez.

Profesor de Chimia Davila

Acestă copie [ilizibil] conformă cu originalul se legalizează

ex șeful de biuro

V. Manfi

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 22-27, copie.

5. Raportul lui G. A. Urechia, din 30 decembrie 1871, după analiza preliminară a dosarelor de acuzare, în cazul doctorului Carol Davila. S-a prezentat succint contextul în care au fost depistate erorile atribuite acestuia și conținutul raportului înaintat de decanul Polizu, Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, de suspendare a profesorului de chimie și trimitere în judecată. S-au menționat explicațiile oferite de vinovat în apărarea sa, constatările consiliului profesoral de la Facultatea de Medicină. Opoziția a trei dintre profesori nu a fost suficientă pentru a-l determina pe decanul Polizu să renunțe la acuzații. Comisia de judecată de la Iași a împărțit învinuirile în două categorii, iar, în final, s-au enumerat dosarele și documentele trimise din capitală.

Raport

Subscrisul profesore, fiind numit de dvoastră, prin procesul verbal din seara de 23 a corenteii, raportore în cauza judecării acusațiunilor aduse dlui Dr. Davila de către dl Decan al Facultății de Medicină din Bucuresci, m-am silit a compulsa¹ în acest scurt temp dosariile în cauză și a vă expune în scurt și cât mai exact puntele de acusațiune, fără nici o apreciațiune din partea subscrisului, reservăndu-mi dreptul de a opina mai în urmă discuțiunilor și desbaterilor dintre noi,

---

¹ A cerceta acte, documente.

precum și de a vă da toate lămuririle de care veți avea nevoie oralmente și la timp, din cauza mulțimei dosarelor și brevității² timpului care nu-mi permise de a le redige³ în scris.

DI Ministru de Culte și Instrucțiune Publică, prin ordinul cu No 9630, tramete Facultății de Medicină din Bucuresci certificatele de studiu la Scoala de Medicină, ale dlui Ioan Piteșteanu, cu întrebare de sunt acestea în regulă și de pot fi legalisate de Ministeriu.

Consiliul de facultate în ședința de la 23 octomvrie 1871, în vederea desacordului ce găsește între certificatele și între cataloagele originali aflatore în dosariile respective, apoi între științele propuse în școală cu acele trecute în certificate, în lipsă de registre de înscripțiuni și de alte acte justificative, opinează că acele certificate nu sunt în regulă.

DI Decan al Facultății de Medicină prin raportul său cu No 627 din 30 octobree declara dlui Ministru că nu mai poate avea încredere în persoana dlui Dr. Anton Carol Davila, profesore provisoriu de chimie la acea facultate și cere suspendarea și trameterea sa în judecată dinaintea Tribunalului competent pentru inexactitățile ce i se atribuesc în serviciul de Directore la fosta Scoala de Medicină din Bucuresci, și anume:

A) Pentru certificatele dlui Ioan Piteșteanu care nu a urmat decât doi ani și 8 luni de studiu medical pentru obținerea diplomei de Licențiat, iară nu cinci ani, după cum prescrie regulamentul, și care n-a depus examenele de finele cător cinci ani, obținând și notele respective la comisiunile competente după cum urmează din arătările mai multor profesori titulari ai Scoalei de Medicină, că n-au examinat niciodată de fine de an, nici n-au dat notele arătate.

B) Asemenea certificate inexacte s-au liberat de direcțiunea Scoalei de Medicină mai multor elevi pentru admiterea lor în facultățile de Bucuresci și din străinătate.

C) Tabelul de elevii aflați în Scoala de Medicină la Noemvrie 1869, după care s-au făcut operațiunile de admitere la cursurile facultății, nu corespunde în mare parte cu dosariile ace[le]i școli.

D) Dosariile de examenele de finele anilor ultimi scolastici III, IV și V, precum și registrul de înscripțiuni, nu se găsesc în arhiva facultății, astfel că nu se pot controla notele, înscripțiunile date elevilor.

Elevii din școală, dispărând din țiară, reapar peste un an, [ilizibil], cu diplome de doctorat în medicină din Italia. Acolo, fiindu-le recunoscute examenele trecute în țiară, după certificatele liberate de Scoala de Medicină din Bucuresci, se înscriu în anul al V-lea, unde se propun cursuri complimentarie în limba italiană pre care mai nici unul nu o cunoasce. Și după examenele de finele acestui an li se liberesă o diplomă, care cuprinde studiile făcute, enumerând și științele ascultate în școala din Bucuresci, cu notele obținute, pre când cu acea diplomă nu au dreptul de liberă practică.

---

² Din fr. *brévité*; însușirea de a fi scurt, concis.

³ A redacta.

La 5 Noemvrie 1871 dl Ministru, după avisul conform al consiliului permanent de Instrucțiune Publică, decide a se constata urgent de consiliul profesoral al Facultății de Medicină, [de] facia cu dl Davila, aceste inexactități.

În ședințele de la 9, 13 și 14 Noemvrie s-a constatat parte din aceste inexactități în prezența dlui Davila și parte în absența sa, care n-a voit a recunoaște competența consiliului de facultate de a cerceta actele fostului Directore al Scoalei de Medicină, mai ales sub președinția dlui Decan, acuatoriul său, dând consiliului explicațiunile următoare:

a) Că dsa recunoaște inexactitățile cuprense în certificatul dlui Piteșteanu, calificându-le de erori comise în contra voinței sale.

b) Că dsa a contat studiul farmaceutic al dlui Piteșteanu ca echivalent cu studiul medical.

c) Că notele trecute în certificat ca note de examen de fine de an, și ca date de profesorii cari n-au dat note de examen de fine de an, sunt note date la diferitele examene de Licenția, adaogând că examenile de finele anilor IV și V nu s-au făcut niciodată.

Iară consiliul de facultate, în majoritate de nouă profesori, cercetând actele în chestiune, constată următoarele puncte:

1) Că dl I. Piteșteanu a obținut diploma de Licenția în medicină după un studiu medical de doi ani.

2) Că dl Davila, în calitate de Directore al Scoalei de Medicină a liberat și alte asemenea certificate cu inexactități, analoge ca cele aflate în certificatele dlui Piteșteanu, în care certificate figurează ca examinatori și persoane cari nu erau investite cu titlul de profesori.

3) Că la unii studenți, Zisu Achile, Slatarofu George, Vasilescu Petrea, Vasilescu Nicolae, Ilescu Polihronie, s-au liberat certificate prin care se atestă că ei au dat examene de fine de an pentru cinci ani (Slatarofu pentru patru), în care certificate figurează și numele profesorilor cari au dat note, pre când profesorii spun că niciodată n-au examinat asupra materiilor menționate în certificate la finele anului. Se adaugă că pentru acești studenți nu se poate zâce că notele s-au liberat după rezultatul examenilor de Licenția, fiindcă acești studenți n-au trecut toate examenile de Licenția. Studentul Zisu mai este trecut în certificat în anul 1867-68, anul al V-lea de studiu, pre când din dosarie se constată că același studente era în anul al IV-lea de medicină în anul 1869-70.

4) Că tabelul de studenți ai fostei Scoale de Medicină, trames la facultate cu ordinul dlui Ministru de Instrucțiune Publică, din Noemvrie 1869, cu No 14372 și care a servit de basă pentru admiterea studenților în facultate, presintă oarecare erori.

Minoritatea însă, compusă din 3 profesori, desbătând numai asupra acușățiunilor constatate de majoritate, [de] facia cu dl Davila și asupra căroră dl Davila dădu explicațiuni orale și scrise, conchide că nu ar fi nidrept de a arunca bănueli asupra bunei credințe și onorabilității dlui Davila, pentru erorile constatate în certificatele dlui Piteșteanu.

1) Pentru că erorile de cifre la note, din certificatele dlui Piteșteanu, nu poate fi responsabile dl Davila fiind făcute în contra voinței sale și fără nici o participațiune, iară notele trecute la materiile din anii IV și V sunt acele ale examenilor de Licenția, ce se constată din dosarie că le-a trecut dl Piteșteanu.

2) Că anii de studiu ai dlui Piteșteanu sunt în perioada de la 1865 și până la 1870, și anume doi de studiu farmaceutic, admis ca echivalent cu cel medical, atât în favoarea aplicațiunii acestui elev, care s-a destinat întotdeauna la studiu, cât și pentru că cuprend, acești ani, mai aceleși studii. Astfel că acest elev a putut să se prezente și să treacă cu bun succes examenele de Licenția.

3) Unii din profesori cari se văd trecuți ca examinatori, nefiind titulari, au examinat în calitatea lor de profesori suplinitori, recunoscuți de Ministeriu.

Dl Decan prin raportul cu No 686, din 18 Noemvrie 1871, către dl Ministru, declarând că menține conclusiunile din raportul său anterior cu No 627, referesa aceste constatări, resumându-le în modul următor:

1) Dl Davila a identificat studiul farmaceutic cu cel medical.

2) A suprimat examenile de finele anilor III, IV și V.

3) A suplinit notele respective acestor examene cu notele de la examenul de Licenția.

4) Examenele de finele anilor III, IV și V trebuiau să anticipeze pre cele de Licenția, pre când aceste nu numai că le-au anticipat pre cele de fine de an, ba chiar s-au duplicat, figurând aceleași note pentru ambele categorii de examene. Precum se constată din certificatele liberate pentru străinătate și pentru admitere în facultatea din București.

5) Dacă n-au autorizat, au tolerat cu nepăsare de a se face examenile de Licenția înaintea termenului fixat de regulament.

6) În certificatele liberate a notat nume de profesorii ce ar fi examinat, precum și de punere de examene de fine de an, cu notele respective, care examene nu numai că n-au fost depuse, dară nici nu se pot suplini prin examene de Licenția.

Resumând acuma acușațiunile aduse dlui Dr. Davila, după actele consiliului Facultății de Medicină și a dlui Decan respectiv, mi se pare că avem a ne pronunția asupra acestor punte, ce se pot împărți în două categorii:

A) În privinția certificatelor direcțiunei foastei Scoale de Medicină:

1) Pentru inexactitățile cuprense în certificatele liberate dlui Ioan Piteșteanu.

2) Pentru inexactitățile cuprense în certificatele dlor Zisu Achile, Slatarof George, Vasilescu Petrea, Vasilescu Nicolae și Iliescu Polihronie.

3) Pentru inexactitățile cuprense în certificatele liberate pentru străinătate și specialmente pentru Italia, de unde se întorceau foștii elevi doctori în medicină, fără dreptul de practică liberă în Italia.

4) Pentru erorile cuprense în tabelul de studenți ai fostei Scoale de Medicină, trimes la facultate cu ordinul dlui Ministru de Instrucțiune Publică, din Noemvrie 1869, și care a servit la basă pentru admiterea studenților în Facultatea de Medicină.

B) În privința abaterilor de la Regulamentul Scoalei de Medicină:

5) A autorizat sau cel puțin a tolerat a se face examenile de Licența, înaintea termenului fixat de regulament.

6) A identificat studiul farmaceutic cu cel medical.

7) A suprimat examenile de finele anilor III, IV și V, suplinind notele respective cu acele de la examenul de Licența și ultimii ani.

8) A permis a participa la examene persoane cari nu erau investite cu titlul de profesori.

Pentru susținerea și probarea punctelor de acuzațiune, dl Ministru ne-a trames:

A) Actele consiliului de facultate în cestiune, în care se găsesc:

a) Declarațiunile dlor Doctori Turnescu, Felix, Marcovici, Capșia, Obedenariu.

b) Explicațiunile scrise ale Doctorului Davila, confutate⁴ de Decan.

B) Regulamentul Scoalei de Medicină și Farmacie.

c) Un itinerariu pentru dosariile cu No 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 și 10.

D) Dosarul No 4 în care se cuprende certificatele dlor Piteșteanu, Zisu, Slatarofu, Petru Vasilescu, Nicolae Vasilescu și Iliescu Polihronie.

E) Dosarul No 5 în care se cuprend refutațiunile⁵ dlui Decan al Facultății de Medicină.

a) În contra declarării că dosariile de examenile anuali III, IV și V sunt furate, b) Asupra liberării diplomelor de Licența în medicină, c) Asupra liberării diplomelor de Bacalaureat în științele fizice și naturale.

F) Dosarul No 10, în care se cuprende tabelul elevilor aflați în Scoala de Medicină în Noemvrie 1869.

G) Șiese registre de examenile anuali și semestriali de la anul 1862-63 și până la anul 1868-69.

H) O notă a dlui Strehaianu, medic de batalion, care a servit în cancelaria foastei Scoale de Medicină.

Toate aceste acte le recomand de asemenea observațiunei și atențiunei dvoastre.

Iași, 30 Decemvrie 1871

Raportore
G. A. Urechia

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 41-47, original.

---

⁴ Combătute, respinse.

⁵ Combaterile.

6. Telegrama trimisă de rectorul Timermans privind dreptul studenților români în exercitarea medicinei pe baza diplomelor obținute la Universitatea din Torino.

Torino   7849
Nr. present 970 Cl. ....
cuv ..... 17 ..... Gr ..... T .....
Data ..... 16 ..... 187 .....
ore ..... m ..... 15 ..... timp .....
Nr. sosirei .....
Data 16 187
ore ..... m ..... timp .....

Iassy Romaine
Davila

Diplome donne effectivent
droit exercer medicine
Italie recteur Universite

Timermans

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 53, original.

7. Proces-verbal încheiat în cadrul primei ședințe a comisiei de judecată, din 4 ianuarie 1872. S-a decis solicitarea către Minister a actelor cerute de doctorul Davila, dar care nu i-au fost trimise la Iași, precum și a unor documente, în original, elocvente pentru clarificarea principalei acuzații. Membrii comisiei s-au pus de acord privind modul de desfășurare a procesului. Ziua începerii procesului a fost programată pentru data de 6 ianuarie 1872.

Proces-verbal

Anul 1872 luna Ianuariu în 4 zile

Subsemnații, membrii comisiei pentru judecarea acuzațiilor aduse dlui Dr. și profesore A. Davila de către Decanul Facultății de Medicină din București, conform procesului verbal încheiat în ședința din 30 Decembrie 1871 și convocării Rectoratului, făcută prin circulara No 194, ne-am întrunit astăzi în cancelaria Universității și, constituiți fiind în comisiune, am discutat și decis următoarele:

S-a dat lectură petițiunii dlui Davila din 2 Ianuarie sub No 4, înregistrată la No 117, prin care dsa arată că unile din actele cerute de la onorabilul Ministeriu nu sunt primite, dar cu toate aceste dsa și în lipsa acelor acte, declară că este destul de pregătit pentru apărare.

S-a dat lectura a trei acte în copii particulare, prezentate de d. Davila cu petițiunea de mai sus, pe baza cărora dsa susține cum că acuzațiunea principală, adică: „*netrecerea examenului de finitul anului IV și V*” s-ar nimici cu totul, iar acele acte în copii particulare sunt:

- a) Adresa scoalei No 1771 din 25 Iunie, dosarul No 4, fila 4958.
- b) Procesul Verbal al consiliului permanent din 2 august 1868, fila 1383.
- c) Responsul Ministeriului No 8715 din 10/22 august 1868, fila 4958.

În urma acestora, discutând și considerând că aceste acte prezentate de dl Davila în copii particulare urmează a se avea în vedere de către subscrișii, în originale, apoi în unanimitate de voturi, am decis:

1) Să se ceară de urgență, prin telegraf, de la onorabilul Ministeriu și actele ce dl Davila arată că Ministeriul nu le-a trames.

2) Să se întrebe pre onorabilul Ministeriu, atât prin telegraf, cât și prin adresă, dacă copiile vorbite mai sus și prezentate de dl Davila există în dosarele onorabilului Ministeriu, în care cas să le trimită comisiunei spre a le avea în vedere, în originale, la cercetarea procesului.

S-a ridicat incidentul: dacă cercetarea procesului urmează să fie public sau particular și discutând s-a admis în unanimitate publicitatea.

Discutându-se asupra mijloacelor de publicațiune, s-au emis două opinii:

1) Opiniunea dlui A. Gheorghiu a fost ca să se facă cunoscut cercetarea procesului prin jurnale și, după o discuțiune, punându-se la vot această opinie, s-a respins în majoritate de patru voturi.

2) Opiniunea dlui Al. G. Urechia a fost: ca publicațiunea să se facă după modul usitat în afacerile universitare, adică să se anonseze aceasta numai în aula Universității; această opinie punându-se la vot, s-a admis cu majoritate de trei voturi contra două.

Discutându-se asupra zilei începerii procesului, am decis a ne întruni joi, în 6 ale curente, la orele 1 post. merid. pe când se va cita pre dl Davila și se va face cunoscut ziua începerii debaterilor și onorabilului Ministeriu al Instrucțiunii Publice și Cultelor.

Drept care s-a încheiat acest proces verbal.

Micle

G. A. Urechia

Ștef. Emilian

Al. Gheorghiu

Șt. C. Șendrea

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 54-55, original.

8. Declarația medicului Vasile Manfi privind contextul în care s-au comis erorile în certificatele eliberate elevilor fostei Școli de Medicină și Farmacie din București, înainte de transformarea acesteia în facultate și de plecarea doctorului Carol Davila ca voluntar în războiul franco-prusac.

Declarație

Subscrisul, pe lângă cele declarate în raportul ce s-a citit în ședința din 6 Ianuarie anul corect, le *susține cu tărie în consecință* și la neîncredere chiar prin *jurământ* sau *forum judicar*. Id est quod scripsi, scriptum est.

Adică că s-au pierdut unele din dosarele examenelor și mai cu deosebire unele din ale anului III; și am rămas în calitate de șef de birou fără de servitori, leafă și scriitori, despre care împrejurare am raportat în mai multe rânduri pentru asemenea neorânduială.

Aceasta o poate afirma și dl *Dr. Theodori* care ținea locul de Director, până la 29 Noiembrie 1871, timpul *dimisionării* sale și care astăzi se află *profesor la Facultatea de Medicină* din București;

Însă cred de a mea datorie de a zice că acelea certificate, ce se zic de dl *Decan* că s-au lucrat în *cabinet*, în secret, *nu este așa*, căci în cabinet nu era altceva decât unele persoane cari lucrau în liniște, din dosarele ce se întindeu pe mesele cele lungi, din cari extrageau cele necesarii la formarea *certificatelor de inscripțiuni* și acesta din *lipsa de personal*, fiindcă în cancelarie se lucrau alte lucruri foarte multe, atât de studiu, cât și de administrație;

Și dacă unele din acestea certificate, *cu sau fără iscălitură și pecete*, s-au liberat, este de însemnat că s-a putut face oarecare greșeli: *parte ca luate*, parte ca *prădate*, fără de vreo băgare de seamă, provenită din aglomerația mai multor școlari cari voiau de a-și regula poziția lor în facultate, în timpul când dl Dr. Davila, Directorul școlii, era de-a pleca în străinătate;

Și acesta aflându-o elevi, că dl Director are să plece în războiul franco-german, și văzând că școala, cu începere luni octombrie se închide, au cerut neîncetat inscripțiunile spre a se putea regula în facultate cu ocazia transformării definitive a Școlii de Medicină în facultate, al anului școlastic 1869/70.

Dat în Iași
1872 Ianuarie 9

Medic V. Manfi
ex Șeful de Birou
la fosta Școală de Medicină
și Farmacie din București

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 57, original.

9. *Declarația studentului de medicină, din anul al IV-lea, medicul de batalion Strehăianu, prin care își asuma vina privind erorile comise în certificatele de absolvire, invocând o serie de motive în apărarea sa: volumul mare de lucru realizat într-un timp foarte scurt; întocmirea anevoioasă a actelor oficiale, extragerea datelor necesare făcându-se dintr-un număr impresionant de dosare; presiunea exercitată de plecarea doctorului Davila la războiul franco-prusac, întrucât trebuia să semneze, în calitate sa de director al Școlii Naționale de Medicină, certificatele absolvenților; presiunea exercitată de acești tineri din dorința de a intra cât mai repede în posesia documentelor cuvenite.*

Declarațiune

Lângă cele declarate de mine dlui Ministru de Culte și Instrucțiune Publică, în raportul cu No 13 din 1871, că certificatele sunt lucrate de mine și că dacă s-a întâmplat să se greșească, acesta s-a făcut fără intențiune, însă pentru anii al IV-lea și al V-lea am fost autorizat a trece notele de Licențiate de la materiile respective în dreptul notelor de examene anuale, care nu se mai depuneau în acești din urmă ani, însă nici a le adăoga, nici a le scădea. Permiteți a vă nara chestia acestor certificate mai detaliată.

La anul 1871 eram însărcinat cu scrierea certificatelor și inscripțiunilor de studiu ale elevilor în acest an, îndată după izbucnirea resbelului franco-german, în luna lui Iuliu. D. profesor Dr. Davila a anunțat plecarea dsele ca să ia parte în acest resbel și se grăbia foarte mult astfel că în 4 sau 5 zile de la anunțare a și plecat.

Elevii scoalei aflând despre aceasta năvăliră cu toți să își ia certificatele căci ziceau ei: „De unde știm dacă se mai întoarce sau nu? Cel puțin să ne luăm certificatele”; afară de acestea, era și timpul de a trece toți elevi scoalei din clasele superioare ale scoalei în facultate, conform decretului dlui Carp. D. profesor Dr. Davila mi-a ordonat ca să le lucrez cât se poate de repede astfel că la plecare-i să fie toate gata pentru a le subscrie.

Ordinul într-adevăr s-a executat, însă trebuie să cunoașteți, dlor profesori, că un certificat al elevilor să extrage din toate aceste dosare și condici, lucrare destul de dificilă pentru mine care nu eram însărcinat numai cu aceste lucrări și lucrarea care a-și fi lucrat în 2 sau 3 luni de zile, am fost silit a o lucra în 5 zile, lipsindu-mi și chiar timpul de a le mai observa în detalii din cauza grămădirii elevilor asupra-mi, încât unii ajungeau a reclama de câte 2 ori pentru mine zicând că certificatele lor nici nu le-am început încă.

După 5 zile am prezentat aceste certificate și le-am scris, pe care le-am dat dlui șef de biuro (Manfi) și nu m-am mai interesat de dânsule, căci sus numitul, ca și mine, era însărcinat a le controla, a le sigila, a le subscrie (dacă erau exacte), a le înregistra etc., etc.

Acum auzind că d. profesor Dr. Davila este dat în judecată din cauza unor erori comise în certificatele dlor Piteșteanu, Zisu Achil, Iliescu Polihronie, Vasilescu

Petre și Vasilescu Nicolae și aducându-mi aminte că sunt dintre numărul aceluia de care [ilizibil], nu am întârziat a-i face cunoscut printr-un raport formal pe care dlui l-a pus la dosar din cauza că chestia nu era atât de importantă și zicând că erorile comise nu sunt făcute cu rea intențiune.

Cu toate acestea, chestia agravându-se de d. Decan provizor Dr. Polizu, pe care a și înaintat-o Ministeriului de Culte și Instrucțiune Publice; subsemnatul atunci am raportat Ministeriului cu raportul No 13, a cărui copie o posedam în mână.

Lângă acestea trebuie să declar dlor profesori că cabinetul dlui Inspector nu este o cameră secretă, unde d. Decan zice în actele de acuzațiune că aceste certificate și inscripțiuni sunt fabricate de mine, ci este un loc pot zice ca și public, căci acolo se află în tot momentu 3-4 doctori, medici, farmaciști sau veterinari, deosebit de medici, veterinari și farmaciști care erau detașați cu lucrările în acest cabinet, din cauză că acolo erau mese mari pe care se întindeau toate dosarele și condicile din care se extrăgeau aceste certificate.

Acum, dlor profesori, viu respectos și vă declar și Dv că aceste certificate eu le-am lucrat și eu le-am greșit, fără nici o intențiune rea, aceea ce se poate constata din cele 2 certificate eliberate aceluiași elev, adică foaia de inscripțiuni și certificatul de terminarea studiilor, care sunt foarte exacte și dacă era cu intențiune trebuia să fie și acelea greșite.

Această eroare se poate lesne strecura la extragerea notelor care este foarte dificilă. Din cauza dificultăților de extragere, din cauza grămădiri studenților asupra-mi, din cauza grăbiri ce aveam, căci Directorele pleca și urma a fi terminate, din cauza altor lucrări cu care eram însărcinat și care asemenea trebuia să fie terminate etc., se poate lesne strecura erori puind și [ilizibil] notele unui licențiat la altul care nu era licențiat, dintre mulțimea certificatelor și vice versa.

Acea ce am zis dlor profesori este adevăr și o pot declara în conștiință, căci repet că este o greșeală fără rea intențiune și dacă Dv credeți necesar, sunt gata a depune chiar jurământ,

Medic de Bat[alion]:
Student în anul al IV-lea de Facultate
Lt Strehăian

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 59-60, original.

10. *Proces-verbal încheiat de comisia de judecată în data de 6 ianuarie 1872. În cadrul întrevederii s-au lecturat documentele cazului și s-a recunoscut competența comisiei de către doctorul Carol Davila. Dezbaterile purtate de cei cinci universitari ieșeni au vizat statutul Școlii Naționale de Medicină și Farmacie, natura învinuirilor, compromițătoare pentru demnitatea celui inculpat, prevederile legislației școlare din 1864 privind judecarea și sancționarea unui astfel de caz etc. Complexitatea situației și*

orele înaintate au determinat comisia să amâne discuțiile pentru data de 9 ianuarie 1872.

Proces Verbal

Anul 1872 luna Ianuarie în 6 zile

Subsemnații membrii comisiunei, constituită conform art. 398, din legea Instrucțiunii Publice, pentru a judeca acușățiunile aduse asupra dlui Dr. și profesore Carol A. Davila, de către Decanul Facultății de Medicină din Bucuresci, ne-am întrunit astăzi în cancelaria Universității și am proces la examinarea casului în modul următor, fața fiind și d. Davila.

S-a dat lectură următoarelor acte:

1) Adresa Ministerială No 11429 din 4 Decembre 1871, prin care se invita Rectoratul Universității Iași de a alege prin sorți membrii acestei comisiuni.

2) Raportul Decanului Facultății de Medicină din Bucuresci, adresat onorabilului Ministeriu al Instrucțiunii Publice, la 30 octomvrie 1871, sub No 627, precum și anexelor vorbite prin acel raport, care aceste toate se află în dosarul primit de la onorabilul Ministeriu, compus din 15 file.

3) Raportul Decanului Facultății de Medicină din Bucuresci, adresat onorabilului Ministeriu [al] Instrucțiunii Publice, la 18 Noemvrie 1871, sub No 686, precum și anexelor vorbite prin el și prevăzute în dosarul primit de la Ministeriu, compus din 24 file.

4) Actelor prevăzute în dosarul No 5, compus din 14 file, în care s-a văzut copia de pe raportul dlui Manfi către Inspectorul General al Serviciului Sanitar și refutațiunea Decanului, privitoare la furarea dosarelor de examinare de finea anilor III, IV și V din ultimii ani scolastici.

5) Raportul dlui membru Al. G. Urechia, numit raportore în cauza prin procesul verbal încheet de subscrișii în ședința de la 23 Decembre 1871.

După lectura actelor sus numite, s-a pus întrebare dlui Dr. Davila dacă dsa insistă în excepțiunea de incompetența, redicată înaintea corpului profesoral din Bucuresci, și dacă recunoșce competența acestei comisiuni de a judeca acușățiunile ce i se aduc de către Decanul Facultății de Medicină din Bucuresci, la care dl Davila a respons între altele că recunoșce competența comisiunei.

După aceste completul comisiunei, retrăgându-se în camera de consult, deliberând și:

Considerând că Scoala Națională de Medicină și Farmacie a fost un curs de învățământ secundar;

Considerând că Directorele acelei scoli, deși este persoană funcționaria administrativă, cu toate aceste ea, după regulamentul ace[le]i scoli, este pusă sub jurisdicțiunea Ministeriului Instrucțiunii Publice și Cultelor.

Considerând că legea din 5 Decembre 1864 pentru Instrucțiune Publică, fiind posterioară, modifică în privința aceasta regulamentul ace[le]i scoli.

Considerând că această lege, după ce a determinat care sunt îndatoririle la care e supus un profesore, a regulat totodată și pedepsile la care poate fi supus, cum și jurisdicțiunea care va trebui să judece și să infligă acele pedepse.

Considerând că după art. 396 al acestei legi un profesore se consideră ca culpabile, nu numai când nu-și îndeplinește îndatoririle sale profesionale, ce chiar și atunci când *în orice mod își compromite* demnitatea caracterului său, ca prin urmare aplicațiunea unei pedepse poate să aibă loc și pentru fapte străine calității sale de profesore.

Considerând că dl Davila în timpul când a ocupat postul de Director al Scoalei de Medicină și în care calitate este acusat, era totodată și profesore al ace[le]i scoli, încât se poate nasce întrebarea dacă prin faptul care i se impută, nu și-a compromis demnitatea sa profesorală?

Considerând că după art. 398 când profesorul inculpat aparține la învățământul secundar, comisiunea care are să-l judece trebuie să fie compusă din profesori de învățământ superior, adică din profesori de universitate.

Că după alin. II al aceluiași art., când profesorul inculpat este în același timp și profesore de Universitate, membrii cari vor compune comisiunea de judecată trebuie să fie trași la sorți dintre profesorii Universității la care nu aparține el și în specie a Universității de Iași, dl Davila fiind actualmente profesore la Facultatea de Medicină din București.

Considerând că prin acest art. legiuitorul a voit ca justiția profesorală să nu poate în nici un cas fi vămuțată, că a fost mișcată în decisiunea sa de vreun sentiment de parțialitate pentru un coleg sau de persecuțiune, când între aceiași colegi ar exista cerți și divisiuni, ca în cazul de față, și textul și spiritul legii impun comisiunei competența de a judeca cazul dlui profesore Davila.

Pentru aceste considerente:

Comisiunea văzând și cererea dlui Davila de a fi judecat de ea, cum și adresa Ministeriului, care trimite cazul în judecata ei, se declară competente și decide a continua desbaterile, care din cauza orelor înaintate astăzi, se amână pentru 9 ale curente, la una oră după amiază, făcându-se aceasta cunoscut dlui Davila spre a fi față.

Drept care s-a încheet acest proces verbal.

Micle	Ștefan C. Șendre	Al. Gheorghiu
G. A. Urechia	Ștef. Emilian	

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 66-67, original.

11. *Protestul trimis de medicul Davila rectorului Ștefan Micle. Sunt consemnate: caracterul secret al ședinței în care s-au identificat erorile atribuite lui Carol Davila, suspendarea ilegală a acestuia de la Facultate, denunțul înaintat de D. Ghidionescu, director în cadrul Ministerului Cultelor și*

Instrucțiunii Publice, către Eforia Spitalelor, vizându-l pe Davila, privarea celui inculpat de titlul de profesor în corespondența purtată cu Ministerul Instrucțiunii Publice și semnată de D. Ghidionescu.

Protest de Procedură Ilegală

Domnule Rector

Ați avut ocazie a constata și altădată că dl Decan provisoriu al Facultății de Medicină împins în contra subscrisului de spiritul de șicană, care permite a presupune că are în contra mea ură personală.

Este constatat și cunoașteți că ședința consiliului profesoral prin care se [ilizibil] certificatele d. Piteșteanu a fost cu totul secretă pentru mine, fiindcă dl Decan provisoriu a omis de a mă invita spre a-mi putea da deslușirile necesarii în privința aceasta;

În lipsa mea, consiliul profesoral a fost indus în eroare și-a semnat un proces verbal în necunoscință de cauză și necunoscând în majoritate scopurile dlui Decan;

În urma acestui proces verbal, care constată inexactități în certificat, dl Decan provisoriu a făcut dlui Ministru un raport *requisitoriu*, în care face o serie de acușțiuni nedemne în contra subscrisului, și conchide cerând suspendarea mea din funcțiune și punere în judecată.

Toate acestea subscrisul nu le-a aflat decât prin *svon*, prin epitetele injurioase și calomniatoare de *falsificator* și *plastograf*, care s-au aruncat și răspândit în public de unele persoane care ocupă chiar funcțiuni înalte în Guvern;

Consiliul permanent a înapoiat dlui Decan actele de acușțiune, cerând ca să fiu chemat în prezența consiliului profesoral spre a da deslușirile cuvenite.

Ședința profesorală de la 13 Noembrie a fost provocată prin această rezoluție a consiliului permanent. M-am prezentat la chemare ce mi s-a făcut, am dat câteva deslușiri în privința certificatului inexact al dlui Piteșteanu, constatând însă că consiliul profesoral e presidat de dl Decan provisoriu care, pe lângă rolul său de *președinte*, juca rolul de *procuror* și de acusator, am protestat în contra competenței consiliului profesoral al Facultății de Medicină, care nu poate să fie chemat a judeca actele direcțiunii Scoalei de Medicină, căci acea direcțiune nu depindea decât de Minister și de Consiliul Permanent al Instrucțiunii Publice.

Prin adresa cu No 11431, de la 4 Decembrie, dl Ministru mi-a făcut cunoscut că „*comițând inexactități în certificatele de studiu eliberate dlui Piteșteanu*” și că *în calitate de fost Director al Scoalei de Medicină aș fi calcat regulamentul acelei scoli în mai multe puncte*;

Mă trimite, conform art. 398 din legea Instrucțiunii, înaintea comisiunii consiliului profesoral din Iași, care să judece inculpările ce mi se aduc și să se pronunțe asupra lor;

Tot prin această adresă dl Ministru îmi zice că să iau toate actele de apărare și să grăbesc a pleca imediat la Iași cunoscând totodată că pe timpul

absenței mele la postul de profesor, de la Facultatea de Medicină, s-a regulat ca să fiu supliniți de unul din profesorii acestei facultăți;

Subsemnatul și chiar în ziua primirii adresei, am delegat pe fostul șef de biou al scoalei, d. Manfi spre a lua copiile de diferite acte în această chestiune.

Dl Manfi mi-a raportat că, cerând de la Minister mai multe zile de rând copie după actele de acușățiune făcute de dl Decan, dl Nitzulescu, Capul Serviciului Divisiei scoalelor, a zis în sfârșit că toate actele de acușățiune s-au trimis Universității din Iași;

În timpul acestor cercetări dl Trausch, profesore la Scoala de Farmacie, s-a prezentat subscrișului în ziua de 10 Decembrie, cu un ordin al dlui Decan provisoriu al facultății prin care invita pe dl Trausch a mă înlocui la prelecțiunile mele de Chimie, chiar dacă mă voi afla în capitală;

Am protestat contra acestea dlui Ministru al Instrucțiunii Publice, cu No 21, din 11 Decembrie, arătând măsura ilegală a dlui Decan provisoriu, care e o adeverată suspendare de funcțiune, pronunțată contra legii numai de dl Decan provisoriu al facultății și în contradicțiune *flagrantă* dispozițiunii luată de dl Ministru, prin care îmi zice că sunt supliniți numai pe timpul absenței mele, când dl Decan ordonă dlui Trausch ca să mă înlocuescă la cursuri chiar dacă mă voi afla în capitală.

Tot prin aceeași adresă am comunicat dlui Ministru imposibilitatea în care se află dl Manfi de a copia la Minister actele de acușățiune, care erau deja expediate dlui Rector din Iași;

Prin adresa No 11666, cu data de 14 Decembrie, primită la 15 Decembrie 1871, dl Ministru îmi face cunoscut, ca să-mi pot pregăti actele de apărare, a invitat și pe dl Decan al Facultății de Medicină a-mi da copie după actele de acușățiune cerute prin adresa subscrișului No 21, înregistrată la No 19334.

La 16 Decembrie am primit adresa cu No 758 a dlui Decan provisoriu al Facultății de Medicină și la 18 Decembrie, adresa Ministerială No 11827 prin care îmi comunică copierea actelor de acușățiune.

După citire acestor acte de acușățiune am trebuit să-mi iau note convenite spre a începe a extrage din diferitele dosare actele de apărare în contra celor zise de dl Decan și dezvoltate în raportul dsale de acușățiune către Minister;

Mare-mi fu mirare când trimițând la Facultatea de Medicină, în ziua de 18 Decembrie, a găsit ușile închise și, în loc de dl Decan provisoriu Polizu, un avis cu data de 17 Decembrie, în care declară că dlui nu se va mai afla în cancelaria facultății decât după decurgerea vacanțiunei Nascerei [Domnului] și un altul care zicea: „Cursul de anatomie nu va reîncepe decât după decurgere vacanțiunei Nascerei”.

Îndată prin adresa No 29 am arătat dlui Ministru că, dl Decan lipsind din capitală, nu am putut să-mi ieu actele de apărare din dosarele ce se află în cancelaria Universității și, spre a evita întârzierile care ar resulta neapărat din cercetările dosarelor și copierea actelor respective, am rugat pe dl Ministru să binevoiască a trimite diferitele acte și dosare în original la dl Rector al Universității din Iași, protestând și prin această adresă în contra tuturor celor mai

sus arătate și în contra presiuni care mi se face, de a pleca imediat, înainte chiar de a avea actele de acuzațiune copiate și fără să pot studia dosarele respective, declarând că voi pleca la Iași la 26 ale lunii curente, când sper ca dosarele sus menționate vor fi sosite Rectoratului Universității din Iași;

Se înțelege de sine, dle Rector, că în tot timpul acestei corespondențe, basate pe drepturile mele de profesor, am urmat cursul regulat la Facultatea de Medicină până la 22 Decembrie inclusiv.

Și mare a fost surprinderea mea când am fost informat că dl Decan al Facultății de Medicină mă șterge din stat; abuzând de poziția sa oficială m-a și șters cu totul din statul lefilor pe luna Decembrie;

Îndată cu adresa No 23 de la 21 Decembrie am protestat dlui Ministru în chipul următoriu:

Domnule Ministru

Am fost informat astăzi, 20 Decembrie, că dl Decan, înaintea plecării dsale, a elaborat statele de lefile Facultății de Medicină pe luna Decembrie și că a trecut pe dl Trausch în locul subscrisului pe întreaga lună Decembrie de vreme că dl Trausch nu a făcut nici o lecție la Facultatea de Medicină și nici nu era în drept a face, căci în adresa dvoastră No 11431 îmi ziceți că numai în timpul absenței mele s-a regulat a fi suplinat de un alt profesor;

Dl Trausch a comunicat subscrisului adresa Decanului la 11 Decembrie și chiar în acea zi am protestat la dvoastră prin adresa No 21, la care protest nu mi-ați făcut nici un răspuns, deși ați ordonat ca să mi se comunice actele de acuzațiune pe care nu le primisem încă și care nu mi-au fost comunicate decât la 17 Decembrie;

Orice om care nu este orbit de ură personală trebuie să înțeleagă că neavând nici cunoștințe de actele de acuzațiune, nu am putut să-mi ieu, nici să-mi pregătesc actele de apărare din dosarele respective;

Prin urmare nu am putut să plec la Iași și suplinirea mea la catedra de Chimie, în timpul prezenței mele în capitală, este un act arbitrar din partea dlui Decan Polizu; iară trecerea dlui Trausch în statu pe întreaga luna Decembrie este un alt act ilegal din toate puncturile de vedere, căci chiar dacă aș fi fost suspendat, în urma unei deliberațiuni a Consiliului Permanent de Instrucțiune Publică, conform legii și aprobată de dvoastră, chiar atunci nu ar fi putut să mă scază din stat, decât în ziua încetării cursului;

Protestând dară, dle Ministru, în contră acestei măsuri a dlui Decan, credeți și vă rog să faceți cele de cuviința.

Primiți, vă rog, dle Ministru încredințare deosebitei mele considerațiuni

Profesor de Chimie
(semnat) Davila

Toate urmările ilegale, sus menționate, ale dlui Decan provisoriu Polizu, nu s-au mărginit până acolo, căci prin raportul No 752, a denunțat pe subscrisul dlui Ministru al Instrucțiunii Publice că, în calitate de membru al Eforiei

spitalelor, ar fi impeditat pe dl Trausch, farmacist al acestei Eforii, a face cursul în locul subsemnatului în laboratorul de Chimie, fondat prin inițiativa mea;

Ministerul s-a grăbit a comunica Eforii această denunțare cu adresa No 11830 din 17 Decembrie, iscălită pentru Ministru de dl *Director Ghidionescu*.

Ceea ce este mai extraordinar în aceasta adresă e că dl Ghidionescu, transmițând acușările dlui Decan provisoriu Polizu, prevestește Eforia spitalelor că subscrisul e suspendat provisoriu din funcțiunea de profesor al Facultății de Medicină și invitat a merge imediat la Iași etc.

Dl Ghidionescu, iscăind adresa No 11870 pentru Ministru, e în contradicțiune flagrantă cu ordinul Ministeriului No 11431 din 4 Decembrie, care e iscălit însuși de dl Ministru Christian Tell și care, departe de a pomeni o penalitate ilegală de suspendare provisorie din funcțiune, care nu poate să fie pronunțată decât de Consiliu Permanent de Instrucțiune Publică, zice numai ca să fiu suplinit în timpul absenței mele;

Constat dar că dl Ghidionescu e în flagrantă contradicție cu dl Ministru Christian Tell în adresele sus citate;

Eforia spitalelor care mi-a comunicat copia actelor respective a răspuns dlui Ministru, după ce a luat cunoștințe de ordinul Ministerial No 11431, că: dl Davila fiind încă în București nu vede în ce consistă infracțiunea de a fi continuat cursul său;

Iară de altă parte, subscrisul am protestat dlui Ministru prin raportul cu No 24, la 22 Decembrie, în contra *aserțiunii neadevărate* cuprinse în raportul dlui Decan provisoriu No 752, probând acesta dlui Ministru prin declarația înscrisă a dlui profesor Trausch, pe care am alăturat în copie și prin care dl Trausch declară lămurit că nu a fost influențat în nimic prin poziția mea de Efor și că am arătat adresa Ministerială de la 4 Decembrie, în baza căreia nefiind suplinit, decât în timpul absenței mele, am usat de dreptul meu de profesor urmând cursul de Chimie;

Sunt dator asemenea, dle Rector, să constat că în toată corespondența cu Ministerul, iscălită de dl Ghidionescu, nu mai mi se dă decât titlul de Doctor în loc de cel de profesor ce mi se cuvine conform legii;

Neprimind nici un răspuns de la dl Ministru, la toate protestările mele, am crezut de datoria mea să supun toate acestea fapte la cunoștința dvoastră, ca să binevoiți a lua în cunoștință și să apreciați, cu înaltul spirit de dreptate cu care vă caracterizează, parțialitatea cu care s-a făcut, atât instrucțiunea acușării, cât și ilegalitățile care s-au comis în contra mea până în ziua de astăzi, din partea dlui Decan provisoriu al Facultății de Medicină;

Primiți, vă rog, dle Rectore încredințare distinsei mele considerațiuni.

Profesor de Chimie
(semnat) Davila

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 80-90, copie.

12. *Decizia comisiei însărcinată cu judecarea profesorului de chimie, doctorul Carol Davila. S-au evocat pe scurt evenimentele premergătoare zilei de 9 ianuarie, cea a pronunțării sentinței. S-au enunțat cele opt capete de acuzare. S-a semnalat faptul că, înaintea susținerii propriei nevinovății, renumitul medic a menționat alte două învinuiri care i se aduceau de către doctorul Gheorghe Polizu. S-au prezentat principalele argumente invocate de inculpat în apărarea sa. Comisia și-a motivat decizia finală printr-o argumentare solidă a fiecărei acuzații.*

România
Universitatea din Iași

Decisiunea
comisiunii de profesori instituită conform legii
pentru judecarea dlui profesore A. C. Davila, compusă dintre Dnii

Ștefan Micle	}	Președinte
Ștefan Emilian		
Alexandrescu G. Urechia	}	Membri
Alexandru Gheorghiu		
Ștefan C. Șiendrea		

În urma adresei Ministeriului Instrucțiunii Publice și Cultelor din 4 Decembrie 1871 sub No 11429, prin care Rectoratul Universității de Iași a fost invitat a alege prin sorți o comisiune compusă din cinci profesori, conform art. 398 din legea Instrucțiunii Publice, care să judece acușățiunile aduse contra dlui Dr. și profesore A.C. Davila, de către Decanul Facultății de Medicină din București, prin raportul său contra onorabilului Ministeriu, din 30 octombrie 1871 sub No 627, pentru inexactități în certificatele de studiu liberate unor elevi ai foastei Scoale de Medicină și Farmacie și pentru mai multe abateri de la Regulamentul ace[le]i școli.

În ziua de 15 Decembrie 1871 consiliul profesoral al acestei Universități, după convocarea cu No 124, întrunindu-se în cancelaria Universității, a proces la alegerea juriului, al cărui rezultat este că subscrișii [au] fost aleși de soartă a participa în această comisiune (procesul verbal din dosarul lit. A, pagina 2).

În ziua de 23 Decembrie 1871, subscrișii au fost convocați de dl Rectore prin circulara No 143, pentru a ne întruni și constitui în comisiune; în urma cărei convocări întrunindu-ne în acea zi și constituindu-ne în comisiune, am luat cunoștința de adresa Ministerială No 11429, prin care se arată că dl Davila este pus în acușățiune și trimis înaintea noastră pentru a fi judecat. Asemenea am luat cunoștința și de depeșia dlui profesore Davila, înregistrată la No 91 și am convenit în acea ședința, mai întâi a numi de raportore în chestiune pre dl profesore Alexandrescu G. Urechia, care a binevoit a primi asemenea sarcină (proces verbal din dosarul lit. A, pagina 5).

În ziua de 30 Decembrie 1871, convocați din nou, ne-am întrunit în cancelaria Universității și, luând cunoștința de raportul dlui raportore Urechia, precum și de petițiunile dlui profesore Davila, înregistrate la No 107 și 108, prin care cere a se pune la dispoziție toate actele de acuzare, spre a le studia și a-și prepara apărarea sa; apoi pe considerentele prevăzute în procesul verbal încheat în acea zi (procesul verb. din dosar A, pag. 6), am decis ca înainte de a lua vreo decizie, să se pune la dispoziție dlui Davila toate actele primite de la Ministeriu pentru studierea lor, care avea a se face în cancelaria Universității, față cu secretarul ei, acordându-se pentru aceasta un timp de 5 zile.

La 4 Ianuar 1872, convocați din nou în comisiune, prin circulara dlui președinte al comisiunii No 194, ne-am întrunit în cancelaria Universității și având în vedere petițiunea dlui Davila din 2 Ianuar 1872, înregistrată la No 117, prin care arăta că unile acte cerute de la onorabilul Ministeriu, nu sunt trimise; având în vedere copiile particulare prezentate de dl Davila cu petițiunea de mai sus, în virtutea căora dsa susține cum că acușatiunea principală, adecă: „*Netrecerea examenului de finitul anilor 4 și 5*”, s-ar nimici cu totul; apoi pe considerentele prevăzute prin procesul verbal încheat cu această ocaziune, (dosarul lit. A, pag. 7), am decis:

1) Să se ceară de urgență prin telegraf, de la onorabilul Ministeriu, actele ce dl Davila arată că nu sunt primite;

2) Să se întrebe pe onorabilul Ministeriu, atât prin telegraf, cât și prin adresă, dacă copiile particulare vorbite mai sus, și prezentate de dl Davila, există în dosarele onorabilului Ministeriu, și în asemenea cas, dacă acele copii sunt conforme cu originalele, iar copiele sunt:

a) Adresa scoalei No 1771 din 25 Iunie, dosarul No 4, fila 4958.

b) Procesul verbal al consiliului permanent din 2 august 1868, fila 1383.

c) Responsul onorabilului Ministeriu No 8715 din 10/22 august 1868, fila 4958.

Tot în ședința de la 4 Ianuar 1872 s-a redicat incidentul, dacă cercetarea procesului urmează a se trata public sau particular, și după o discuțiune prelungită, pe considerentele prevăzute prin procesul verbal încheat în acea zi, s-a admis ca tratarea acestui proces să fie public. După discuțiunea și admiterea celor de mai sus, orele fiind înaintate, am decis a ne întruni din nou în ziua de 6 Ianuar 1872 pentru a se începe tratarea procesului, față cu dl profesore Davila, care era a se chema formal (procesul verbal [din] dosar A, pag. 7).

În ziua de 6 Ianuar, întruniți și constituiți în comisiune, am proces la examinarea procesului față cu dl profesore Davila, dându-se mai întâi lectură următoarelor acte:

1) Adresei Ministeriului Instrucțiunii Publice și Cultelor No 11429, din 4 Decembrie 1871, prin care se invită Rectoratul Universității Iași, de a alege prin sorți, conform art. 398 din legea Instrucțiunii Publice, membrii acestei comisiuni;

2) Raportul dlui Decan al Facultății de Medicină din București, adresat onorabilului Ministeriu al Instrucțiunii Publice și Cultelor, la 30 octombrie 1871,

sub No 627, precum și anexelor vorbite în acel raport, care toate aceste se află în dosarul primit de la Ministeriu și compus din 15 file;

3) Raportul dlui Decan al Facultății de Medicină din București, adresat Ministeriului Instrucțiunii Publice și Cultelor, la 18 Noembrie 1871, sub No 686, precum și anexelor vorbite în el și prevăzute aceste toate în dosarul primit de la onorabilul Ministeriu, compus din 24 file;

4) S-a dat lectură actelor prevăzute în dosarul No 5, compus din 14 file, în care s-a văziut copie de pe raportul dlui V. Manfi către Inspectorul General al Serviciului Sanitar, refutațiunea dlui Decan Polizu, privitoare la furarea dosarelor de examinare de finea anilor III, IV și V din ultimii ani școlari, precum și refutațiunea dlui Polizu relativă la liberarea diplomelor de Bacalaureat și de Licență;

5) S-a cetit raportul dlui membru Alexandrescu G. Urechia, numit raportore în cauză de subscrișii prin procesul verbal din 23 Decembrie 1871 (dosarul lit. A, filele 11, 12, 13 și 14).

După cetirea acestor acte, s-a pus întrebare dlui profesore Davila, dacă dsa insistă în excepțiunea de incompetență, suleată⁶ dinaintea corpului profesoral din București, și dacă recunoaște competența acestei comisiuni, de a judeca acușățiunile ce se aduc de către dl Decan al Facultății de Medicină din București; și dl Davila a respons că recunoaște competența acestei comisiuni și că se va supune la decisiunea ei, deși nu credea că pentru actele Inspectorului General al Serviciului Sanitar, care între alte atribuțiuni era însărcinat și cu direcțiunea Școlii de Medicină și Farmacie, ar putea fi responsabile în calitate de profesore.

În urma acestora, comisiunea în camera de desbateri, retrăgându-se și delibărând asupra competenței, pe considerentele prevăzute prin procesul verbal încheet la 6 Ianuar 1872 (dosarul lit. A, fila 15 și 16), ne-am declarat competenți de a judeca cazul și am decis a continua desbaterile, care din cauza orelor înaintate, s-a amenat pentru ziua de 9 Ianuar 1872.

Astăzi, 9 Ianuar 1872, întruniți în cancelaria Universității și constituiți în comisiune, am proces la tratarea procesului, față cu dl profesore Davila.

Dl președinte al comisiunii, a arătat dlui Davila că în față acușățiunilor prevăzute în actele cetite în ședința de la 6 Ianuar, dl Davila este trâmăis de către onorabilul Ministeriu al Instrucțiunii Publice și Cultelor, înaintea subscrișilor, aleși conform lezei, pentru a se judeca acușățiunile aduse contra dsale de către Decanul Facultății de Medicină din București, constatatoare în următoarele puncte:

I) Pentru inexactitățile cuprinse în certificatele dlui Ioan Piteșteanu.

II) Pentru inexactitățile cuprinse în certificatele dlor Zisu Achile, Slatarov George, Vasilescu Petrea, Vasilescu Nicolae și Iliescu Polihronie.

III) Pentru inexactitățile cuprinse în certificatele liberate pentru străinătate, și specialminte pentru Italia, de unde se întorceau foștii elevi, doctori în medicină fără dreptul de liberă practică.

---

⁶ Ridicată.

IV) Pentru erorile cuprinse în tabelul de studenți ai foastei Scoale de Medicină, trimis la facultate cu ordinul dlui Ministru [al] Instrucțiunii Publice, din Noemvrie 1869, și care a servit de basă pentru admiterea studenților în facultate.

V) A autorizat sau cel puțin a tolerat a se face examene de Licența înaintea termenului fixat de regulament.

VI) A identificat studiul farmaceutic cu cel medical.

VII) A suprimat examenile de finea anilor III, IV și V, suplinind notele respective cu acele de la examenul de Licența în ultimii ani.

VIII) A permis a participa la examene persoane cari nu erau investite cu titlu de profesori titulari și definitivi; și dar asupra acestor punte de acuzare s-a dat cuventul pentru apărare dlui profesore Davila.

Dl profesore Davila înainte de a intra în apărarea fondului a protestat contra procedurii ilegale urmată în contra-i la Bucuresci de către comisiunea profesorală de la Facultatea de Medicină din Bucuresci, că „ședinția consiliului profesoral în care s-au cercetat certificatele dlui I. Piteșteanu a fost secretă fiindcă dl Decan a omis de a-l invita spre a-și putea da deslușirile necesarii și că astfel consiliul a fost indus în eroare și a semnat un proces verbal în necunoștința de cauză etc. (Resumantul de conclusiuni anexat la dosarul lit. A, paginile 22-30)”.

Apoi a arătat comisiunei că dl raportore „a omis câteva punte de acușiune susținute de către dl Decan Polizu, și anume: 9) Constestațiunea diplomelor de Bacalaureat în științele fisico-naturale și 10) Contestațiunea diplomelor de Licențiat în medicină”.

După care apoi comisiunea, încredințându-se din refutațiunea dlui Decan Polizu că și aceste punte sunt contestate, a decis a se da cuvântul de apărare dlui Davila și asupra acelor punte, pronunțându-se comisiunea în urmă asupra gravitației lor.

Începându-și dl Davila apărarea sa, a făcut istoricul Scoalei de Medicină și Farmacie, după cum se prevede în resumatul de conclusiuni anexat la dosarul lit. A, pag. 35-67.

Intrând apoi în apărare asupra punctelor de acușiune, relativ la punctul I a susținut oral și în scris următoarele: a propus comisiunei a se asculta pre dnii V. Manfi și Strehaiianu în declarațiunile lor, ca unii ce erau împiegați cancelariei foastei Scoale de Medicină;

Comisiunea deliberând asupra acestei cereri a dlui Davila, a admis ca dnii Strehaiianu și Manfi să fie interogați, considerându-se depunerile lor ca simple informațiuni.

Chemându-se pre dl Strehăianu și prezentându-se, a susținut înaintea comisiunei cele prevăzute prin nota sa No 13, din 17 Decemvrie 1871, adresată onorabilului Ministeriu al Instrucțiunii Publice și Cultelor unde s-a înregistrat sub No 19798, care apoi s-a trimis în copie comisiunei pre lângă adresa Ministeriului No 12005, din 22 Decemvrie 1871, apoi pre lângă acele a mai adaos,

atât oral cât și în scris, declarațiunea anexată la dosarul lit. A, pag. 17 și 18, prin care arăta că: „certIFICATELE în cestiune sunt lucrate de dsa, și că dacă s-a întemplat să greșiască, aceasta a provenit fără rea intențiune, din cauza îngrămădirei elevilor pentru a-și lua certificatele, pe când Scoala de Medicină era să se transforme în facultate” etc.

S-a chemat pre dl Manfî, care și dsa a susținut oral și în scris declarațiunea anexată la dosarul A pag. 19 adecă: „susține raportul său către Inspectorul General al Serviciului Sanitar, prevăzuit în dosarul No 5, compus din 14 file și primit de la Ministeriu, relativ la pierderea unora din dosarele examenilor și mai cu deosebire unile din ale anului al III-lea etc.”

Apoi dl Davila a mai adaos⁷ că: „Dl Marcovici declară că deși nu a dat notă pentru examenul anual, a făcut parte din juriu pentru al V-lea examen de Licenția și că dl Piteșteanu a fost un elev distins în serviciu și a dobândit nota prea bine și se dovedește din toate condicele în care se constată că examenile s-au făcut în cea mai bună regulă și că notele respective corespund întocmai cu notele de la examenile de Licențiat, afară de Clinica Infanțilă și Clinica Medicală, care sunt cursuri facultative, afară din program” etc. (Resumatul la concludiuni din dosarul lit. A, pag. 67, 68, 69).

În privința punctului II de acușațiune, a susținut că din declarațiunile dlor Manfî și Strehaianu se constată că dnii Slatarovu și Vasilescu Petrea au: cel dintâi patru examine de Licenția și cel de-al II-lea trei, și amândoi posed diploma de Bacalaureat. Prin urmare, după aceste documente originale, iar nu după extragerea greșită a certificatelor, urma de a fi de sineși în drept a intra în anul al IV-lea de facultate” etc. Iar dnii Iliescu Polihronie, Vasilescu Nicolae și Zisu Achile, cari nu posed Bacalaureat, nu puteau să fie admiși decât în anul III de facultate, conform art. 4 din regulamentul elaborat de consiliul general pentru admiterea studenților în facultate; asemine se constată că aceste certificate, care nu sunt altceva decât un extras de notele tuturor anilor scolari, nu au putut să serve[ască] niciodată pentru obținerea unui grad, cari gradele nu se dau și nici nu s-au dat decât prin concurs etc. (Resumatul de concludiuni anexate la dosarul lit. A, pag. 70-83).

În privința punctului al III-lea, a susținut:

„Că dl Polizu în acest punct de acușațiune se face acuzator și Facultății de Medicină din Turin și nu consideră decretul regesc din 1868 august 15, în virtutea căruia nu este posibilitate nici probabile ca acel decret ar proibi dreptul de exercițiu medicinei în Italia”, asemine a mai susținut:

„Că elevii români trec examenile speciale de admitere spre a valida studiile din București și pe urmă trec examenile private și riguroase publice împreună cu susținerea tezei întocmai ca studenții naționali italieni”. Totodată a mai prezentat comisiunei o telegramă din Turin, prin care se arată că diplomele de doctori, dobândite acolo, conferă dreptul de liberă practică (Resumatul de concludiuni anexat la dosarul lit. A, pag. 84-88).

---

⁷ Adăugat.

În privința punctului IV, a susținut:

„Că în acel tablou de studenți se constată buna-credința a direcțiunii și nu este nimic greșit.”

„Ministeriul a cerut scoalei în cel mai scurt timp tabloul tuturor elevilor Scoalei de Medicină, pe care direcțiunea a și executat asemenea ordin, neascunzând nemica, ba din contra, a arătat chiar studiile preliminarilor ale acelor elevi cu mai multe observațiuni”;

„Că elevii înainte de a fi admiși în facultate, au trecut un examen special înaintea unui juriu compus din trei profesori ai facultății”.

„Că profesorii examinatori, cari aveau în mână acel tablou, puteau să ia în considerațiune studiile făcute anterior de acei elevi și notate de direcțiune”.

„Că direcțiunea a fost autorizată a primi elevi cu II clase gimnasiale, conform procesului verbal al consiliului superioare de Instrucțiune din 16 Iuliu 1864”.

„Că Facultatea de Medicină ar fi trebuit să critice acel tablou în luna Noemvrie 1869, când s-a trămis de direcțiune prin onorabilul Ministeriu, iar nu după ce au supus pre toți acei elevi examenului de admitere în facultate etc.” (Resumatul de conclusiuni anexat la dosarul lit. A, pag. 88, 89 și 90).

În privința punctului V, a susținut:

„Că consiliul permanent a dispensat elevii de examenile de fine de an, scolarii au trecut examenile de Licența și au dobândit notele trecute în certificatele lor de studiu”.

„Că aceasta acușiune se nimicesce prin art. 6 din procesul verbal de la 16 Iuliu 1864, care reduce în realitate studiile medicale la 4 ani; asemenea acest principiu s-a adoptat prin procesul verbal de la 2 august 1868 al consiliului permanent de Instrucțiune, care a adoptat considerentele direcțiunii din raportul No 1771 și astfel au suprimat examenile de finele anilor IV și V” etc. (Resumatul de conclusiuni din dosarul lit. A, pag. 94).

În privința punctului VI, a susținut:

„Că nu s-a identificat studiul, examenile au fost deosebite ca și programele, s-au admis numai inscripțiile ca timp de studii; că elevii nu au fost scutiți de nici un examen riguros pentru obținerea diplomei, care e proba de capacitate pentru fiecare materie în parte; că Scoala de Medicină era în același local cu Scoala de Farmacie; că scolarii urmau studiile împreună, și cei de la farmacie asistau la mai multe cursuri medicale fiind chiar aceiași profesori; că studiile farmaceutice sunt permise cu unu și doi ani de studii medicale, mai în toate facultățile Europei etc.” (Resumatul de conclusiuni dosarul A, pagina 95 și 96).

În privința punctului VII, a susținut:

„Că examenul anului III s-a făcut totdeauna și că numai în timpul taberei de la Turceni a fost amenat printr-o decisiune ministerială specială, făcută după raportul direcțiunii scoalei din 1868, din cauză că elevii erau în tabără”. Că cursurile s-au urmat cu cea mai mare regularitate după cum dovedesc condicele de prezența dlor profesori și a elevilor auditori;

Că în acest an toți elevii treceau concursuri speciale de Medic de Batalion a căror programe aprobate de Ministeriu sunt identice cu programele cursurilor anului al III-lea de medicină; că aceste concursuri au și compoziție în scris asupra aceleiași materii, proba practică la patul bolnavilor și redactarea de 10 observațiuni clinice asupra diferitelor boale; că aceste concursuri sunt cu mult mai grele decât examenile anuale; că de ce profesorii nu au reclamat ca să facă examene anului IV și V, de ce nu a luat inițiativa conform regulamentului și dar dacă direcția este greșită, cel puțin și dnii profesori s-au abătut de la datoria lor și că dlor trebuie să fie considerați ca complici direcțiunei.

A prezentat comisiunei apoi copiile prevăzute pre lângă resumatul de concluziuni relativ la acest punct, anexat la dosarul lit. A, pagin. 98-107, care controlându-se cu originalele aflate în dosarele de corespondența ale onorabilului Ministeriu, s-au găsit a fi conforme.

În privința punctului VIII, a susținut:

„Că dacă profesorii nu aveau dreptul a fi examinatori, pentru ce toți profesorii fără excepție, chiar și dl Polizu, a primit a fi președinte juriului examinator cu acești profesori supleanți, ale căror note după 6 și 8 ani se contestează; că nu există nici un profesore trecut în certificatele elevilor să nu fi fost numit, iar ca profesor titular sau ca profesore supleant sau ca șef de lucrări anatomice și prosectori, cari toți aceștia au fost numiți prin decrete, unii au fost numiți profesori onorifici, autorisați a face cursuri suplimentare gratuite pentru care au și adrese de mulțumire etc.” (Resumatul de concluziuni dosarul A, pag. 107).

În privința punctului IX și X, a susținut:

„Că diplomele de Licențiat nu s-au liberat decât după trecerea 1-5 examene riguroase, fiecare examen fiind compus de trei profesori speciali, după cum atestă condicele originale;

Că diplomele de Bacalaureat au fost totdeauna presedate de un delegat al Ministeriului Instrucțiunei Publice etc.” (Resumatul de concluziuni anexat la dosarul A, pag. 110 și 111).

Dl Davila, terminând apărarea în privința tuturor punctelor de acușațiune, se tânguesce și cere de la comisiune: „ca să constate că rău și ilegal dsa a fost suspendat din funcțiunea sa de profesore, numai în virtutea unei decisiuni ministeriale”.

Comisiunea retrăgându-se în camera de consiliu și discutând asupra tuturor punctelor de acușațiune, și-a basat decisiunea sa pe următoarele considerente:

1) *În privința punctului I de aculare, relativ la inexactitățile cuprinse în certificatele dlui I. Piteșteanu.*

Considerând că aceste inexactități sunt cuprinse în certificatul de note cu No 824 și în acel de inscripțiuni cu No 825.

În cât privesce certificatul de note cu No 824.

Considerând că aceste inexactități consistă în schimbarea unor note precum D. E. la clinica medicală, clinica chirurgicală, igienă și medicina legală, unde trebuia puse notele 8, 8, 6, 7, în loc de 10, 9, 8, 9, cum și în

punerea de note la materii la care nu fusese examinat, precum boalele lehuselor, boalele copiilor și boalele mentale;

Considerând cum că extragerea notelor de prin diferitele cataloage și trecerea lor în certificatele de studiu intră în atribuțiunile de cancelarie ale scoalei și nu poate fi îndatorire personală a dlui director;

Considerând, prin urmare, că această operațiune de resortul unor altor persoane, atrage responsabilitatea lor, când se probează că au comis faptul cu intențiune sau cu neglijența;

Considerând că dl Davila însărcinat în funcțiunea sa de Directore, cu lucrări de diferite naturi, de multe ori împovărătoare, era în imposibilitate de a constata prin sine însuși, controlând cataloagele pentru fiecare certificat exactitatea notelor conținute în el, că astfel prin forța lucrurilor și prin divisiunea însărcinării, era ținut de a crede că lucrările acestor funcționari erau regulate, că prin urmare nu se poate susține că există în cazul de față în sarcina dlui Davila intențiune culpabile.

Considerând că dl Strehaiuanu, fostu șef de Biurou la Scoala de Medicină, însărcinat cu extragerea notele de prin cataloage, a declarat înaintea comisiei că acele inexactități sunt comise de dsa, fără știrea și permisiunea dlui Davila, provenite numai din îmbulzeala ce ar fi existat pe acel temp în lucrările cancelariei.

Considerând că, conform art. 27 din Regulamentul foastei Scoale de Medicină, notele se fixau prin puncte de la 0 la 10, astfel că nota media, cu care era cineva promovat la aceste examene era 6;

Considerând, prin urmare, că aceste erori neconstituind nici un avantaj material, nu se poate considera ca făcute cu intențiune culpabile, ci numai ca o eroare de cancelarie, fără de nici o consecința.

În cât privesce certificatul de inscripțiuni cu No 825.

Considerând că inexactitățile comise în acest certificat consistă în arătarea numărului de inscripțiuni, suficient pentru trecerea Licenței în medicină, pe când elevul Piteșteanu nu luase mai mult de 9 inscripțiuni la Scoala de Medicină și 8 la cea de Farmacie;

Considerând că acest elev, care după ce luase 9 inscripțiuni la Scoala de Medicină, a cerut de a i se ține în seamă la studiul medical și inscripțiunile luate la Scoala de Farmacie în curs de doi ani, mai ales că în tot acest temp a făcut și servicii practice în spitaturi;

Considerând că dl Davila, încuviințind această cerere, i-a acordat dispensa pentru 8 inscripțiuni la Scoala de Medicină, echivalente cu acele 8 inscripțiuni luate la Scoala de Farmacie, în puterea studiilor anterioare, făcute cu succes la amândouă aceste scoli, și a practicei de prin spitale;

Considerând că această dispensă a fost după aceea recunoscută și admisă și de ceilalți profesori ai Scoalei de Medicină, care au participat în comisiunile examinatoare de Licența;

Considerând că prin regulamentul foastei Scoale de Medicină nu era prohibit asemenea dispensă, cel mai vertos art. 272 din legea Instrucțiunii Publice o

recunoaște în principiu, fără ca prin acesta să se considere că s-ar face vreo scadere instrucțiunii;

Considerând că această procedură este admisă și în facultățile străine și în specie în Facultatea de Medicină din Franța (Code médicale par Amédée Amette, Paris [ilizibil]);

Considerând că elevul Piteșteanu, care avea Bacalaureatul în științele fizico-naturale, în urma acestei dispensă, întrunea numărul de înscripțiuni cerute de regulamentele scoalei, pentru a se prezenta la examenile de Licență pe care le-a trecut cu succes;

Considerând că într-adevăr se probează din cataloagele și registrele fostei Scoale de Medicină că dl Piteșteanu a trecut toate examenile arătate în certificatul cu No 824, afară de acele de boalele lehuselor, boalele copiilor și boalele mentale, arătate mai sus;

Considerând că astfel fiind lucrurile, chiar de am admite o neglijența din partea dlui Davila, nu există însă intențiunea culpabilă care dă actului o gravitate suficientă pentru a atrage o pedeapsă școlară din acele prevăzute în art. 398.

II) *„În privința punctului 2 de acuzare, relativ la inexactitățile cuprinse în certificatele dlor Zisu Achile, Slatarovu George, Vasilescu Petrea, Vasilescu Nicolae și Iliescu Polihronie”:*

Considerând certificatele dlor Slatarov George ce are numai patru examene riguroase de Licență, Vasilescu Petrea și Iliescu Polihronie ce au numai trei examene riguroase de Licență, Zisu Achile ce are numai 2 examene riguroase și Vasilescu Nicolae ce nu are nici un examen de Licență, care, prin urmare, nu trebuie să arate note de examenile anuale decât numai pentru cei trei ani dintâi cel mult;

Considerând că în certificatele dlor Zisu Achile, Slatarovu George și Vasilescu Nicolae, nu se găsește subscrierea subdirectorelui însărcinat cu cancelaria, ba încă din certificatul acestui din urmă lipsește chiar și sigiliul scoalei;

Comisiunea constată o neglijența din partea dlui director care nu a controlat mai bine pre subalternii săi și a scris chiar și mai înainte lor unele certificate; dar fiindcă împrejurările sub imperiul cărora s-a liberat aceste certificate, redică orice caracter dolos⁸ în această neglijență;

Considerând declarațiunile scrise și orale ale dlor Manfi și Strehaiuanu, alăturate la dosari;

Considerând că pentru asemenea neglijența, în controlarea subalternilor săi, și pentru erorile cuprinse în aceste certificate, nu se poate zice că dl Davila ar fi compromis demnitatea sa de profesore.

III) *În privința punctului 3 de acuzare relativ la:*

„Inexactitățile cuprinse în certificatele liberate pentru străinătate și specialmente pentru Italia, de unde se întorceau foștii elevi, doctori în medicină, fără dreptul de practică liberă”.

---

⁸ Fraudulos.

Considerând că nu se poate prezenta nici un certificat inexact cu care să se fi făcut de cineva us în străinătate pentru obținerea diplomei de doctorat și nici nu se articulează vreun exemplu măcar de asemenea natură, ce numai se presupune în genere existența unor asemenea certificate inexacte;

Având în vedere reglementele instrucțiunii din Franța;

Având în vedere raportul direcțiunii Scoalei Naționale către Ministeriul Cultelor din 18 octombrie 1869, cu No 3237, pre lângă care alăturază copie de pe responsul decanului Facultății de Medicină din Franța;

Considerând că diplomele de doctor în Italia se liberează numai în urma unui examen general scris și altul oral, asupra tuturor materiilor de studii, osebbit de examenile anuale sau de fine de an;

Considerând că nu este exact că aceste diplome nu ar conferi dreptul de liberă practică în Italia;

Considerând depeșia dlui Dr. Timmermans, Rectorele Universității din Turin, din 16 stil nou, sub No 7829, către dl Davila, care este în cuprinderea următoare:

„Diplôme donne effectivement droit exerser Medicine Italie” (dosarul lit. A, pag. 10).

Considerând că legea Instrucțiunii Publice din Italia, din 31 Iuliu 1862, art. 4, și regulamentul general pentru universitățile italiene, din 14 Septemvrie 1864, art. 60-74, și specialmente regulamentele facultăților de medicină italiene, art. 12, după care chiar se cer trei probe sau examene generale pentru diploma de doctorat în medicină.

Comisiunea nu găsește de fondată această acuzațiune.

IV) În privința punctului 4 de acuzare, relativ la:

„*Erorile cuprinse în tabelul de studenți ai foastei Scoale de Medicină, trimis la facultate, cu ordinul dlui Ministru [al] Instrucțiunii Publice și Cultelor, din Noemvrie 1869 și care a servit de basă pentru admiterea studenților în facultate*”.

Considerând că aceste neregularități invocate de acuzațiune, nu pot fi decât dăunătoare interesului învățământului scolar și injuste pentru elevii cari se supuseseră la obligațiunile regulamentului, cum că au un caracter suficient de gravitate și ar pute atrage o pedeapsă asupra autorului intenționale ale acelu act;

Considerând însă că în acuzațiunea redactată contra dlui Davila nu se vede cazul anume când aceste neregularități s-au comis și nici elevii admiși fără drept, încât comisiunea nu are elemente de aprecierea acestei acuzațiuni, căci nu se citează nici unul din elevii admiși. Astfel, așa încât nici poate să pronunția că în adevăr aceste neregularități au existat;

Având în considerațiune că după art. VII din condițiunile elaborate pentru transformarea Scoalei de Medicină în facultate și după art. 3 din regulamentul Facultății de Medicină însăși, elevii foastei Scoale de Medicină nu se puteau admite la cursurile facultății, decât în urma unui examen prealabil și cu retrogradare de un an de zile;

Având în vedere ca asemenea erori au putut fi, totuși, și au trebuit să fie înlăturate prin aceste condițiuni de admisibilitate la cursurile facultății;

Comisiunea nu găsește nici această acuzațiune fondată.

V) *În privința punctului 5 de acuzațiune, și anume:*

„Că dl Davila a autorizat sau cel puțin a tolerat a se face examinare de Licența înaintea termenului fixat de Regulament”.

Având în vedere că regulamentul Scoalei de Medicină din 29 Iuliu 1857, prin art. 23, decide într-adevăr ca cursul studiilor în acea școală să fie de 5 ani;

Având în vedere însă procesul verbal al Consiliului Permanent de Instrucțiune, publicat și inserat în broșura regulamentelor școlii, trimis acestei comisiuni de Ministerul Instrucțiunii Publice, care prin art. 6 modifică regulamentul anterior în privința anilor de studiu, reducându-i de la 5 la 3 ½ pentru elevii cari ar fi absolvit cursurile gimnaziale sau vor fi având Bacalaureatul în științele fizico-naturale și cari ar fi luat 14 înscripțiuni la acea școală, dându-le dreptul de a trece examenile generale de Licența în cinci serii în interval de câte o lună;

Având în vedere că asemenea dispensă de timp nu s-a acordat decât elevilor cari întruneau condițiunile prescrise prin acel proces verbal;

Având în vedere și art. 272 din legea Instrucțiunii Publice de la 5 Decembrie 1864, care recunoaște în genere asemenea dispensă de înscripțiuni și de frecventare la cursuri;

Comisiunea declară și în această privință de neîntemeiată această acuzațiune.

VI) *În privința punctului 6 de acuzațiune, și anume:* „că dl Davila a identificat studiul farmaceutic cu cel medical”.

Având în considerațiune regulamentele și programele foastei școli din care se vede deosebirea între cursurile de medicină și de farmacie;

Având în vedere cataloagele și tablourile de elevi, din care se vede că în adevăr erau deosebiți elevii acestor două cursuri de studiu;

Având în vedere registrele de prezență profesorilor la cursuri, de unde iarăși urmează că se țineau prelegeri deosebite pentru aceste diverse cursuri;

Comisiunea nu găsește întemeiată nici această acuzațiune.

VII) *În privința punctului 7 de acuzațiune adică: că „dl Davila a suprimat examenile de finele anilor: III, IV și V, suplinind notele respective cu acele de la examenul de Licența, în ultimii ani ai Școlii de Medicină și Farmacie”.*

În ce privește examenile de finele anilor IV și V.

Având în vedere procesul verbal al Consiliului Permanent de Instrucțiune Publică din 16 Iuliu 1864 prin care se dispensă indirectamente elevii acestor ani de examenile anuale, acordându-le dreptul de a începe examenile de Licența îndată ce intră în semestrul II al anului al IV-lea, adică după 14 înscripțiuni;

Având în vedere procesul verbal al consiliului profesoral al școlii din 3 Ianuarie 1865, unde se otărește a nu se mai face examinare specială pentru anul V, înlocuindu-se cu examenile generale de Licența, subscris de d-nii profesori: Davila, Polizu, Severinu, Fialla, Atanasovici, Esarcu, Turnescu, Marcovici, Felix, Protici și Alesianu;

Având în vedere adresa Ministeriului din 10 august 1868, prin care conform și cu părerea Consiliului Permanent de Instrucțiune Publică, adoptându-se propunerile direcțiunii foastei Scoale de Medicină, și pe considerentele că elevii din anii IV și V încep a trece cele cinci examene riguroase de Licenția, parte chiar sunt aproape de a le termina, se dispensează elevii acestor ani de examenile anuali respective;

Considerând astfel că deși după regulamentele scoalei trebuiau elevii să treacă examenile de finele anilor al IV-lea și al V-lea, totuși încă de la anul 1864 se vede introdus usul ca aceste examene să se considere ca trecute prin faptul trecerii examenilor de Licenția, us care tacitamente a fost consimțit și de Ministeriu, și de Consiliul Permanent, așa încât d. Davila s-a putut crede în fapt dispensat de a impune colegilor săi și elevilor datoria de a trece aceste examene.

În ce privește apoi examenul de finele anului al III-lea.

Considerând că nu se probează că elevii acestui an au fost vreodată dispensați de trecerea acestui examen;

Considerând pierderea dosarielor acestui an din ultimii ani ai scoalei, când mai cu samă se zice că nu s-ar fi făcut examenile de finele anului III;

Considerând că această acuzare se razimă mai ales pe declarațiunile dlor profesori Turnescu, Felix, Marcovici, Capșia, Obedenariu, cum că nu au luat niciodată examenile anuali de la obiectele lor respective;

Considerând însă că examenile anuali pentru materiile propuse de acești profesori sunt de finele anilor IV și V, și nu de finele anului al III-lea, după cum se vede din procesul verbal al consiliului profesorilor din 3 Ianuarie 1865;

Având în privire că din dosare rezultă numai că dl Ioan Piteșteanu nu a trecut acest examen, conform regulamentului;

Comisiunea constată și în această privință o neregularitate, care nu se poate imputa numai directorului, ce și profesorilor cari au admis pre dl Piteșteanu la examenile de Licenția în contra dispozițiunii regulamentare.

VIII) *În privința punctului 8 de acuzațiune, și anume: că „dl Davila a permis a participa la examene și persoane cari nu erau investite cu caracterul de profesori titulari și definitivi”.*

Având în privire că acești profesori au fost numiți și recunoscuți de Ministeriu, precum se probează din dosariile fostei scoale;

Având în privire că acești profesori suplinitori au propus unile materii, la care de drept trebuia să ia parte în comisiunile examinatorie respective;

Având în considerațiune că comisiunile examinatorie nu s-au compus exclusiv numai din asemenea profesori, ce că în ele au luat parte și profesori titulari, precum se probează din procesele verbale de examene;

Comisiunea nu găsește nici o abatere de la regulamente în această privire.

IX) *„În privința punctului 9 de acuzațiune relativ la eliberarea diplomelor de Bacalaureat în științele fisico-naturale”.*

Având în considerațiune că elevii fostei Scolii de Medicină, după regulamentul din 16 august 1858, art. 18, trebuiau între alte condițiuni să fi absolvit 4 clase gimnasiale cel puțin;

Având în privire că dificultatea de a găsi asemenea elevi pentru Scoala de Medicină a putut provoca o abatere de la această dispozițiune a regulamentului, împrejurare ce se adnota în cataloagele și tabelurile ace[le]i scoli, și că prin urmare se ratifică tacitamente de corpul profesoral și de Ministeriu, mai ales prin instituirea de cursuri publice și de catedre de învățământ secundar în acea școală;

Având însă în vedere că diplomele de Bacalaureat se acordau numai în urmarea proceselor verbale de facerea examenilor prescrise de regulamente, dinaintea unor comisiuni competente, asistate și de un delegat al Ministeriului;

Având în vedere regularitatea cu care se ținea registrul cu [ilizibil] și cu care se acorda aceste diplome;

Comisiunea respinge această acuzațiune.

X) „În privința punctului 10 de acuzațiune relativ la liberarea diplomelor de Licenția”.

1) Având în vedere că deși lipsesc registrele de trecerea examenului de finitul anului al III-lea pentru ultimii ani ai Scolei de Medicină;

2) Având în vedere chiar împregiurarea ca de la un timp încoace [ilizibil] elevii ce au obținut diploma aceasta, nu au mai trecut examenile de finele anilor al IV-lea și V-lea;

3) Având în vedere că deși unii elevi au fost smulși de la cursuri și trimiși prin provincii în interesele serviciului public;

4) Având în vedere totuși că elevii Scoalei de Medicină și Farmacie au obținut diploma de Licenția în medicină numai în urmarea celor V examene riguroase prescrise de regulamente, ce au trecut cu succes, după cum probează cataloagele și registrele scoalei;

5) Având în vedere că înșeși intervalele de câte trei luni de zile între cele cinci examene, invocate de dl Polizu ca rațiune pentru contestarea diplomelor de licenția, au fost reduse la o lună prin decisiunea Consiliului Permanent din 16 Iunie 1864, publicată în broșura reglementelor scoalei și prezentată comisiunii de dl Davila;

Comisiunea nu găsește întemeiată deloc această acuzațiune.

În puterea tuturor acestor considerente arătate la punctele de mai sus,

Comisiunea juriului de profesori, în unanimitate de voturi:

Achită pre dl doctor și profesore Anton Carol Davila de acuzațiunile cuprense la punctele 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9 și 10 și-l absolvă pentru neregularitățile cuprense la punctele 2 și 7 de pedepsele prescrise la art. 398 din legea Instrucțiunii Publice din 5 Decembrie 1864.

Încât privesce plângerea dlui profesore Davila, „că ar fi fost suspendat din funcțiunea sa de profesore numai în virtutea unei decisiuni ministeriale”:

Având în vedere că suspensiunea fiind o pedeapsă prevăzută în art. 398 din legea Instrucțiunii Publice, nu poate să fie impusă unui profesore decât în virtutea unei decisiuni a comisiunii profesorale de judecată;

Considerând că deși prin faptul suspendării s-au impietat asupra atribuțiilor acestei comisiuni, singura competentă de a condamna la o pedeapsă de această natură;

Considerând însă că comisiunea fiind instituită, nu pentru a judeca plângerea dlui Davila, ci acușățiunile aduse contra dsale, nu se poate ocupa de această împrejurare fără de a trece peste marginile mandatului său, de aceea nici poate lua în considerațiune și nici se poată pronunța asupra acestui punct.

Data și pronunțată în Palatul Universitației Iași, astăzi în 10 Ianuariu 1872.

Președinte,
Ștefan Micle

Membrii:

Al. Gheorghiu, G. A. Urechia, Șt. C. Șendrea, Ștef. Emilian

Secretarul Univ. Iași
Șumulean

No 266 s-a legalizat o copie și s-a înaintat Ministeriului cu No 269, din 3 fev. 1872.

No 267 s-a legalizat copia de pe aceasta și s-a trimis d. Davila cu adresa No 268, din 4 februar 1872.

AN-Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași. Rectorat, dosar nr. 164/1871, f. 162-173, original.

The Case of Doctor Carol Davila at the University of Iași (1871-1872)

(Abstract)

Keywords: Carol Davila, Faculty of Medicine, Gheorghe Polizu, ethical transgressions, Iași University, Ștefan Micle.

The present study aims to recuperate a prominent personality in the fields of military medicine and social life during the second half of the 19th century: Doctor Carol Davila (1828-1884). Despite his controversial background, he became one of the most important medical reformers in Wallachia. His efforts were essential for the creation of the modern sanitary system, and for the organisation of the Romanian medical education. The success of his initiatives, as well as his intransigence in administrative matters provoked the hostility of some of his colleagues. In late 1871 and early 1872, Carol Davila, at the time a Professor of the University of Bucharest, was subject to an ethical enquiry initiated by Gheorghe Polizu, the first Dean of the Medical Faculty. According to the contemporary legislation, the case of Doctor Davila, a close advisor of the rulers Barbu Știrbei, Alexandru Ioan Cuza and Prince Carol I, was examined by a commission including several professors of the University of Iași, chaired by the Rector, Ștefan Micle. The commission ultimately acquitted Davila.